

Парад трофейної техніки рашистської армії на Хрещатику

У Києві на Хрещатик привезли російську техніку, яку знищили ЗСУ під час боїв з підступним ворогом. Російські танки, БТРи і навіть розхвалений “Сонцепйок” можна побачити на головній вулиці столиці від Майдану Незалежності аж до ЦУМу. Поміж спаленою технікою є також насипи уламків ракет та снарядів – з усіма цими “подарунками” російські війська прийшли “в гості” на українську землю. “У лютому росіяни планували парад у центрі Києва. Через 6 місяців після початку широкомасштабної війни ганебний показ іржавого російського металу – це нагадування всім диктаторам про те, як їхні плани може зруйнувати вільний і мужній народ”, – йдеться в повідомленні Міністерства оборони України, яке організувало виставку.

Подивитися на техніку, що згоріла, прийшли десятки тисяч людей – дітей і дорослих. Практично всі експонати під впливом негоди покриті іржею, і люди зробили на них свої “напутні написи”: “За Крим”, “За Донбас”, “За Маріуполь”, “За Миколаїв”, “За Херсон”, “За Бучу” тощо, нагадуючи про міста, які серйозно постраждали через рашистські атаки за 8 років російсько-української війни, що триває.

Георгій ЛУК’ЯНЧУК

Віктор МОРОЗ

Ще не перемога, але її передчуття

Ніхто, звичайно, зараз за стіл із цим кровожерним монстром, який у центрі Європи у XXI столітті розпочав широкомасштабну війну, вже не сяде. Навіть наші керівники, які ще нещодавно прагнули заглянути йому в очі й розтопити лід ненависті. Все в минулому. Вже для всього світу стали очевидними його людиноненависницькі ідеї і дії. Для їхньої реалізації він узяв у заручники 140 мільйонів людей, створив пропагандистську мережу й переконав їх, що вони особливі й мають убивати тих, хто не підкорюється їм і не визнає їхню велич. Як не дивно, але переконав. І досить легко.

Очевидно, століття перебуваючи в рабстві, росіяни були внутрішньо готові до участі у звірствах. Раби, як відомо, не готові боротися за волю для всіх, вони готові самі стати рабовласниками. І ця класична формула як ніде спрацювала в Росії. Імперія зла, одурманена ідеологією щодо зверхності однієї нації над іншою. Хтось дуже влучно назвав цю ідеологію “рашизм”, що мимоволі є варіантом нацизму і фашизму.

І вже не люди, а озвірілі дикуни, котрі виринули з глибин кам’яного віку, намагаються розвіяти легкий серпанок цивілізації, що накинulo їм XXI століття. І роблять це так, що вже налякали весь світ.

Але, як не дивно, не українців, які ще недавно були ширими індивідуалістами, конформістами й вірно прислужували імперській правлячій еліті. “Нації потрібно було фізично відродитися після кривавого ХХ століття”, – скажете ви, і я дуже швидко з вами погоджуся. Бо подальший перебіг подій показав, що це – правда.

І ось тепер відродження, гартоване трьома останніми революціями, здивувало весь світ. Криваве й героїчне відродження.

Без зброї, без коштів, без адекватних лідерів упродовж усіх 30 років Незалежності, котрі могли б підготувати країну до нашествия зі Сходу. І на підсвідомому рівні розуміння відсутності справжніх лідерів із глибоко вкоріненим почуттям національної відповідальності реанімувало внутрішні сили нації, відродило колись сформовані й загартовані якості самодостатності й опору в прагненні до волі. І це стало основою ефективного колективного спротиву. І це покляло шлях до перемоги.

А що ж наші закляті брати – нинішні вороги? Чому вони поведуться не як сильні й горді підкорювачі й переможці, а як дикі, озвірілі й загалом нещасні виродки, для яких ця воєнна кампанія є можливістю якщо щось не вкрати, то зруйнувати й сплюндрувати оселі, села і міста.

Ідеологію цього нашествия російських орків сформулював не Путін. І не Дугін, і не Гіркін. Їхні фантазії щодо поновлення імперії з тріском провалилися б, якби їх не підтримував російський народ, здавна звиклий жити на вкраденому, завойованому, відібраному в інших народів. Це була головна ідея існування імперії: сила породжує велич. І чим більша застосована сила, тим більше можна велично поцупити і на цьому якийсь час жити. А потім знову..

У той час, коли весь світ інтенсивно розвивався, модернізував свою промисловість, сільське господарство, Росія дрімала, посмокуючи лапу, обмочену в нафті з украдених колись територій. Ідеологія експансіонізму не могла не привести цю країну до краху. Так, експансія може дати багато, але нею легко й подавитися.

Видається, що Росія вичерпала всі без

винятку запаси свого екстенсивного розвитку. І нині в глухому куті. І не тільки еліта. Звірства армії, звірства рядових солдатів і офіцерів, котрі потрапили в Україну, свідчать, що це не зовсім люди, скорше – мавпи, обвішані зброєю часів Холодної війни.

Взагалі мені здається, що в цій російській воєнній кампанії є дві ідеології, котрі штовхають військо вперед. Перша ідеологія еліти – захоплення ласого шматка землі й отримання слави збирача земель імперії. І друга ідеологія простих солдатів, яку висловив якийсь простий замурзаний завойовник в Ірпіні. На запитання, навіщо вони все руйнують і вбивають невинних, – прозвучала вбивча відповідь: “А чому ви дожко жите краще нас?!”

Здається, цей ванька вичерпно висловив усю агресивну нікчемність народу цієї імперії. І ця приреченість зовсім не викликає співчуття. Бо горя ще нароблять у нас багато, адже мали схилену на розбої державу, котра все життя готувалася до війни, а потім годувалася війською. Україну ж тішила її політична еліта, що на нас ніхто не нападе й ми можемо й далі спокійно примножувати багатства своїх національних олігархів.

І, врешті, замість зброї маємо героїзм тисяч найкращих синів України, багато з яких вже ніколи не повернуться до рідної домівки.

Нам пощастило, що на цьому етапі інтереси нашої країни збіглися з інтересами колективного цивілізованого Заходу. І нам дали зброю. Не одразу і зовсім не для того, щоб ми якомога швидше викинули цю нечисть із нашої країни. Зброї Захід дає рівно стільки, щоб ми могли проти-

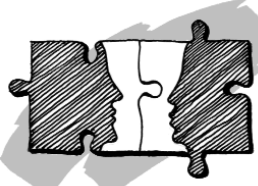
стояти навалі й перемелювати в степах України військо Росії. Аж до повного військового і економічного виснаження імперії зла. А коли вона вже повністю стане безсилою, тоді вже прийде час диктувати їй умови.

І повернення втрачених територій України – це лише невелика компенсація завданих збитків. Розвал російської імперії, її повна демілітаризація – це стратегічна мета Заходу, здійснити яку цілком реально.

Саме тому з Москви почали лунати пропозиції щодо переговорів. Спочатку Ердоган приніс звістку про те, що Путін не проти обговорити із Зеленським проблему, а потім постійний представник РФ при ООН Небензя офіційно виголосив пропозицію щодо початку переговорів із Україною на засіданні Радбезу. Поговорити можна, але попередні умови, які пропонує Кремль, неприйнятні – повна капітуляція і денацифікація України. Але це звичний блеф. Сам факт пропозиції переговорів свідчить, що Москва згодна на компроміс.

Але тепер уже Україна на компроміс не готова. Надто дорого обходиться їй перемога, щоб розмінювати її на дешеві поступки. Росія, розпочавши широкомасштабне вторгнення на територію України перейшла всі червоні лінії і скомпрометувала себе як держава. Тому демілітаризація – це найменше, що вона має покласти до ніг переможця, де першим має стояти українець зі своїм довгим списком репарацій.

На жаль, це не буде так швидко, як нам хотілося б. Але Україна цього часу перемогти чекала кілька сотень років, почекає ще кілька місяців. Це буде дуже важко і гірко. Але хіба у нас є інша дорога?

Георгій ФІЛІПЧУК,
академік НАПН України

Заглиблене коріння нашого Життя

Видається, що найсильнішою нашою мілітарністю є національно-культурна Ідентичність, історична Пам'ять, збережені Віра і Традиція, рідна Мова, Гідність Предків. Цінності, які поза Часом і Простором...

29 серпня. Скоростріли війни шомиті викидають “реакції” світу, держав, народів, політиків, духівників, журналістів і навіжених пропагандистів. Величезні пласти інформації впереміж із вогнем, ракетами, порохом і трагедіями. Однак навіть у цьому гармидері проглядаються події, факти, вчинки, які важко не помітити. Чергова допомога від США (3 млрд дол.), одного з найбільш надійних наших союзників у війні проти мозковії; майже однозначно-засуджуюча рашистів політична позиція провідних країн світу на “Кримській платформі”; масова істерика кремля та люджерні пропозиції “миру”; дивний “папський” плач за неофашистською московиткою дугіною (нарешті “спочилю в бозі”) і недобачення ним же тисячних жертв українських дітей від рук кремлівських катів; провокаційно організована хресна “хода-чвалання” осатанілих людей “на прощу” до Почаївської лаври з гундяївськими хоругвами та портретами чорносотенного ніколая ІІ-рузкомірця; постійне вилуплювання з тухлих запорітків зрадників та колаборантів та заслужена й справедлива помста-кара цим збоченням від народних месників України... Усього не досягнути, не осмислити, не відчувати.

Однак на тлі цих звитяг, болю і негарздів задуваються натхненні й пророчі слова іншого ПАПИ – славного духовного навчителя, справжнього друга Українського народу, захисника Свободи народів, невтомного Борця проти сталінізму і фашизму Івана Павла ІІ.

Тоді, влітку 2001 року, в аеропорту Львова він на прощання, ніби прогноуючи майбутнє, скаже: **“Дякую Тобі, Україно, що оборила Європу своєю невтомною та героїчною боротьбою проти загарбницьких орд... Україна, батьківщина віри та діалогу, зможе побачити визнанню свою гідність у колі інших Народів.. Мені спадають на думку слова вашого великого поета Тараса Шевченка: “В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля”. УКРАЇНЦІ, В РОДЮЧУ ЗЕМЛЮ ВАШИХ ТРАДИЦІЙ ЗАГЛИБЛЮЄТЬСЯ КОРИННЯ ВАШОГО МАЙБУТНЬОГО!..**

Разом зможете його будувати; разом зможете вийти назустріч викликам сучасності, натхненні тими спільними ідеалами, які становлять незгладну спадщину вашої минулої недавньої Історії.

У тих знаменних і знакових словах Духовного Будителя світу відчувалося те недалеке майбутнє, коли доля уготовує нам найвідповідальніше випробування – написати Історію України Душею свого Народу.

І сьогодні вона невтомно пишеться, твориться. Героїчним спротивом Збройних Сил України нацистській орді, жертовністю наших Героїв. Щоби вже ніколи “Самостійники-Міхновські” не програвали “автономістам-винниченкам”, щоби не повторювалися факти наших національних розбіжностей, коли українці в Києві, під домом Михайла Грушевського кричали: “Слава Україні!”, а наш очільник на ганку відповідав: “Хай живе демократична Росія”.

Ні! Так вже не буде. Лише “Слава Україні!”.

20 серпня. Виття сирен. На якусь годину переривається в Національному музеї літератури України дуже шемлива програма Київської “Просвіти” “ДІТИ – ВІЙНА – УКРАЇНА”, приурочена 31 річниці відновленої Незалежності. В її основі цикл поезій Ольги Ходацької та пісень Ігоря Якубовського, виставка талановитих українських художників.

А напередодні (17 серпня) за участю науковців, освітян, представників української діаспори відбувся велелюдний “Круглий стіл” на тему: **“Українського цвіту по всьому світу: консолідація українців в умовах російської агресії”**.

Українці великі й малі гуртуються по всьому світу, унаочнюють нерозривний зв'язок з Батьківщиною в умовах війни,

людських трагедій, поневірянь, надій і перемог.

Згадав щоденниковий запис Олеса Гончара 30-річної давності (1992) про те, що “нормальне життя” таки скінчилося в “сковородинівські часи”. А настав льодовиковий період агонії роду людського, аморальності, бездуховності. Однак письменник навіть такого масштабу не міг уявити, мабуть, до якого падіння, моральної деградації може дійти світ, якщо судити його по задумках та діях (злочинах) нинішнього мозковського нацизму. Бо війна мозковитів проти України поставила людство над провалляем, в якому зникають цивілізації. І хоча воно (за Сковородою) “знайшло незчисленну множинну позасистемних світів, буває незрозумілі машини, повертає водні течії, ставить щодня нові досліди й творить дикі винаходи”, однак від цього не стало людянішим, оскільки навіть не відчуває, “що чогось великого не вистачає”. Рівень неприродної бездушності, варварства, здичавіння вражає, якщо зважити, що коять розійські рашисти, знехтувавши і божим, і людським. Причому цей жах бузвірства формує не просто здичавілий “глубинний” народець, а правляча каста, дипломати, чоловік представники цієї ядерної “недоімперії”. 20 серпня посол ерефії в Австрії Ульянов оглушив світ черговим людиноненавистництвом: **“Жодної пощади українській нації”**. Не переймаючись ніякими дипломатичними вихиласами, цей “пітекантроп” ХХІ століття продовжує в самому серці Європи заявляти в стилі остервенілого нациста про людоїдську ціль мозковії – знищення української нації. Подібні злостворення безперервно відригують на кремлівськими “недорослями”. Так, на заяву прем'єр-міністра Естонії Каллас, що закликала ЄС зупинити видавання туристичних віз розіянам для поїздок до Європи, “відомий” своїми мерзенними висловлюваннями папуга-медведєв вкотре, як дикун, проскиглив, що **“Чергову нацистську хрін на адресу громадян розії видала й естонська тітка, коли відвідування Європи – це привілей, а не право людини”**. А далі він на кшталт гітлерівського гауляйтера написав слова в адресу суверенної Естонії: **“Те, що ви на свободі, не ваша заслуга, а наше недоопрацювання”**.

Сьогодні, розпочавши агресивну війну проти України, вони, ці новоявлені сталіні-молотови, вирішили, що настав їх час “доопрацювати”, намагаючись уярмити свободу європейських націй. Єдиного чого їм нині бракує, то це хіба-що “партнерів” типу “гітлера-ріббентропа”. Ці путіни, медведєви, лаврови, соловйови та інша нечисть злословить безперестану, як у А. Рембо: **“Щоночі каркає й щодня, / Похмурі чорні вороня!”**.

Однак не тільки крикають, але й паскудять ракетами, бомбами, снарядами, вбиваючи, як озвірілі терористи, мирних людей. Їх (разом із харошими рузккими), на жаль, ще багато (140 мільйонів). Але не від того яка силенна гайвороння кавкака залежить правда і наше майбутнє. Бо Григорій Сковорода в своїй 14-ій байці нагадує нам про одну незаперечну істину. Коли на мудру сову напали сороки, ворони з граками, щиплячи її, то вона зауважила, що зате її не чіпає Орел. А суть така: **“Краще в Одного розумного бути в Любові, чим у пошані Тисяч таких Дураків”**. Тому Світ не може загравати з клікою путлера, не має етично-го права виліплювати з цієї нахабної мозковської зграї образ із “пристойним обличчям”, прохати та задобрювати вируючу сарану. Бо серед них не знайдеться жодного, здатного дивитися на світло. На такий народ Господня воля давно вже наклікала темряву (дев'яту кару), щоби не бачили вони світла та один одного. Нехай, як сказано в Святому Письмі, вони (московити) відчують цю темряву, заборонивши за їх страшні гріхи наблизитися до світла, не

подорожувати світами, а лише чубитися та скубитися один із одним, допоки не згинуть.

А Збройні Сили України та єдність Українців на Материзні та поза її межами “допоможуть” в цьому занапащенім та лихим зайдам.

12 серпня. Напередодні віроломної війни вражого мозковита проти України в Харкові вийшла (завдяки добротному упорядкуванню Світлани Кучеренко, наслідуючи Євгена Маланюка) прекрасна книга – **“Липа Ю. Час людини: поезії та проза”**. Поет, Воїн, геополітик, науковець, лікар, який у свої 44 роки завершив земний шлях, розстріляний енкаведистами. 19 серпня 1944 року. У неділю, саме на Спаса. Майже півстоліття тоталітарна система намагалась стерти це славне ім'я з народної пам'яті. Лише в ніч на 1 листопада 1989-го на місці загибелі від рук комуністів під Яворовом майже підпільно було відновлено хрест, а через десять років відкрито пам'ятник. Сьогодні від Одеси до Івано-Франківська, Львова, Яворова, Новояворівська цим іменем називають вулиці, бібліотеки, школи. Народжений перед днем Святого Юрія, він отримав від друзів шановане прізвисько – **“Яснозбройний”**. Цей світлий знак так і супроводжував його впродовж життя. **“Я народився в Старих Сенжарах (на Полтавщині)...”**, – писав Георгій Герасенко, який невдовзі став (як сирота) після усиновлення сім'єю Івана Липи (відомий український політичний, культурний діяч, міністр УНР) називатися ЮРІЄМ ЛИПОЮ.

Згадую цю яскраву постать в українській історії першої половини ХХ століття не випадково. Адже він не тільки залишив нам у спадщину понад 360 творів наукової і творчої спадщини, яка й досі залишається непізнаною. Він сотворив чимало ідей для відродження України, здійснюючи в житті благодійний чин та звитяжну боротьбу і працю заради її будучини, всіляко сприяючи формуванню національної самосвідомості українства. Образно кажучи, був одним з тих небагатьох геополітичних мислителів, які вбачали боротьбу за державність і волю невід'ємною від боротьби за “землю” і “море”. Уподібнений Донцову в цьому устремлінні **“захистити свої береги”**, з яким співпрацював, сперечався, протистояв. Однак Липа не просто дискутував про омріяну українську морську далечину, а він за неї воював. Живучи (з 1909 р.) й працюючи в Одесі, Юрій юнаком із 1917 року вступив до одеської “Січі”, брав участь в боях на стороні Української Народної Республіки, друкуючи свої молодечі статті на кшталт “З-над моря”, “Чорноморський кіш”.

95 років тому (1927) Юрій Липа розпочав свій “Чорноморський цикл” поезії: “Пісня Чорноморців”, “Слава Чорноморців”, “Пісня лицарів...”, “Гімн Чорноморців”.... Крізь роки лунає звучно й заклічно Його Слово, ніби народжене щойно в ці буремні і тривожні часи, слугуючи боротьбі проти нашого вічного ворога, зміцнюючи віру в щасливу будучину Української Держави.

Як і тоді, так і тепер мозковія намага-

ється закріпитися на українських берегах. Але віра в те, що на них НЕВДОВЗІ міцнітиме рідна держава ніколи не покидала його.

**Москалю, певне мав ти силу,
Як край у темряву поиняв,
Та із насильства і розстрілу
Зросте держава із держав.**

І сьогодні гнівне слово Липи звернене до путінських загарбників, що вдерлися до нашого дому, тимчасово відірвавши нас від Азовського та частини Чорного морів.

**І ви, що поділили нині
Між себе Україну шмат,
Не утримайте границі
Коли до брата рветься брат.**

Оця праведність відчувається сповна. Юрій Липа є саме тією особистістю, яка нині особливо затребувана, оскільки відповідає на багато запитів українського воєнного часу, стоячи на сторожі національних інтересів, чинячи спротив чужинським ідеалам, недалеким політикам, оббреханим сторінкам історії, і тим ласим до владоможності, хто навіть під час війни і трагедій не перестав займатися **найдурнішим** – виплоджуванням рейтингів для майбутніх виборів.

Агов! Дежавю. Уже це було, коли “обирали” заподаливих залищальників до рузкомірства. А тепер Держава і Народ обстоюють своє право на існування. Адже війна завжди приходитиме в твою хату з боку мозкала до тих пір, допоки, наприклад, в Одесі вшановуватимуть не пам'ять і чин Юрія Липи, а вознеситимуть **“особливі благання”** перед пам'ятником **екатеріне ІІ** – кровопивці українців, убивці й нищівниці козацьких вольностей; коли сучасні “українці” й надалі хворитимуть “неразделенною любов'ю к рузккім”, послугують офіційним язиком кацапстана, а не рідним, молячись чужим богам, полубляючи оркеський шансон та разейську погань і п'янь.

Він залишається яскравим взірцем для всіх поколінь українців, оскільки все своє життя присвятив **“Україні, людині, просто світлій днині”**. Він так писав своєму однодумцю і побратиму Євгену Маланюку про свій моральний обов'язок: **“Мій знак – то поміч Батьківщині”**. Тому безперестану зрощував себе етично, політично, інтелектуально, духовно **“працюю в кожній годині”**.

Самовдосконалення заради суспільного блага, самоготування для чину в ім'я України. Задля цього був в безперервному пошуку світлих ідей, достойних прикладів для наслідування в загальнолюдськості, у кращих зразках світової культури. У середині 30-х минулого століття, перекладаючи Дж. Р. Кіплінга, він відповідав на те, а чому відбувається розклад і розпад народу: **“Нації минають. По нації гине слід. Єдина причина бід – народ не був готов!... Пам'ятай, будь душею і тілом готов!”**.

Не перебільшую. Життєтворчість Липи є своєрідною евангелією для сучасної національної педагогіки. Поза нею важко уявити нинішню стратегію виховання української Нації, яка бореться з ненависною мозковією за власну Ідентичність, Суверенність, Державність.

Пам'ятаймо сказане Ю. Липою, ніби звертаючись до сьогоднішнього покоління: **“Призначення України – є тільки в ній самій, її доля в її людях та в їх моральних і матеріальних засобах”**. Тому й стверджував, що найважливішим завданням кожного українця – будування власної Душі. У поетичному доробку **“Народи”** він нагадує нам “у чому великість народу?”.

У зростанні ЛЮДИНИ! Ось Француз, Англієць, Германець, мозквин, “як з лісу кричить, як з болота”. Ти мусиш пізнати їх, зазначає Липа. І кожен із них є собою, а ти – **УКРАЇНЕЦЬ**. Цим варто гордитись. Завжди. Вічно.

Йому було всього 44 у 44-му, коли мозковські зайдли вбили великого ПОЕТА на його рідній Землі.

Великого (!), оскільки весь свій життєвий шлях навчав людей любити УКРАЇНУ.

Плекаймо життєдайне надбання – українське і вселюдське! Звернення до співгромадян і країн усього світу з нагоди 31-ї річниці відновлення незалежної держави України

Шановне товариство! Дорогі українські побратими і посестри всієї планети! Минає шостий місяць кровопролитної російсько-української війни. Розпочинаючи її, путінська Росія декларувала антілюдський напрям денацифікувати та демілітаризувати Україну упродовж кількох днів. Ворог і сьогодні спрямовує війну на тотальне винищення українства. Звірячі вбивства полонених в Оленівці продовжили терор проти українства і людства, вчинений окупантами у Бородянці й Бучі, Гостомелі й Ірпені, Краматорську і Лисичанську, Маріуполі, Миколаєві й Одесі, Попасній, Рубіжному і Северодонецьку, Харкові, Херсоні і Чернігові, багатьох інших українських містах і селах.

Проте Україна не тільки провалила російський бліц-кріг – вона миттєво опинилась в епіцентрі міжнародної політики. Що більше: перебрала на себе лідерство в сучасній геополітиці. Людству належить збагнути сутність парадигмальних змін у часопросторі, які Україна спричинила вже в перші дні війни, коли Збройні Сили, бійці територіальної оборони і відважний народ героїчно зламали наміри загарбника стерти українство з лиця Землі. Належить зрозуміти і той визначальний чинник у мисленні і діях нації, завдяки якому вона досягає і змінює світоустрій та перебіг історії, – бо це є чинник світоглядний.

...Четверте десятиліття поспіль нація осмислює своє глобальне призначення. Українство все глибше усвідомлює, що його духовно-інтелектуальне надбання покликане бути рятівним, а місія – глобальною і вселюдською. В умовах найкривавішої війни XXI століття Україна започатковує відлік новітнього історичного часу і закладає будову принципово нової архітектури світу. Глобальні зрушення у часопросторі відбуваються завдяки питомо українським життєдайним цінностям, що мають світоглядну основу, закорінену в глибинах національної історії.

Після повномасштабного вторгнення росії в суверенну незалежну Україну в нашому культурному просторі постало актуальне питання в доцільності вивчення творчості російських письменників в навчальних закладах України, у функціонуванні музеїв таких письменників на території України, а також у перейменованні вулиць, названих на честь таких культурних діячів.

Як відомо, нещодавно з фасаду жовтого корпусу Київського університету зняли пам'ятну дошку, присвячену російському письменнику Булгакову. Прохання про вилучення цієї дошки подала освітня організація “Експертний корпус”, яка висвітлює культурно-історичні теми. Представники цієї організації довели, що Булгаков є ідеологом “руського міра”.

Нагадаймо, що серед постраждалих від постійних обстрілів і бомбувань із боку росії є не лише українські громадяни, а й культурні заклади України – школи, бібліотеки, університети тощо, і деякі з них геть зруйновані й уже не підлягають відбудові.

Тому виникає закономірне питання: чи може – після жаху смертей і руйнувань, який чинить росія в Україні, після проявів геноциду і намагання зни-

Зусиллями визнаних світом мислителів та їхніх послідовників примножуються життєтвердні інтелектуальні здобутки нації. З ініціативи аграріїв – рушіїв рятівного господарювання – запроваджуються технології, основою яких є наукові і практичні досягнення, спрямовані на дбайливе ставлення до землі і природи. Сучасне українство дедалі нагальніше потребує рятівного урядування: апробовану національною історією 1000-літню парадигму влади, керованої розумом, мусить змінити влада, керована рятівним знанням. Загартоване випробуваннями громадянське суспільство має проявити себе як оберіг і першоджерело влади: новітня владна парадигма потребує невідкладної імплементації завдяки політичній волі подвижників, середовищем плекання яких є глибинні пласти духу й інтелекту нації.

Відстоюючи життєдайні цінності та відважно стаючи на їхній захист, нація демонструє світові готовність протистояти смертоносним наративам. Започатковані Україною зміни часопростору не є проявом егоїзму – вони мають глибоко гуманну і виразно загальнолюдську спрямованість. Рятівне надбання, яким володіє Україна, у XXI столітті стає визначальною для її перемоги силою. В умовах гібридної війни ця духовно-інтелектуальна сила, що іменується “м’якою”, насправді здатна завдавати нищівної поразки окупанту, його поплічникам і колаборантам. Заради втілення рятівної місії – національної і вселюдської – Україна приречена на перемогу. Безальтернативність місії, закоріненої у споконвічному володінні життєтвердних надбаннями, здатність опановувати це надбання, перетворюючи його в актуальні геополітичні ініціативи, створюють підстави для набуття Україною статусу глобального гаранта інтелектуальної безпеки.

Підтверджуючи свої наміри адекватними міжнародними ініціативами, Україна покликана

пропонувати світу Загальнолюдську декларацію прав націй і народів на рятівне знання. Усвідомлюючи, що нині тільки воно здатне бути основою сталого розвитку і безпечного майбутнього нації та цивілізації, українське суспільство має ініціювати підготовку національної версії Спеціальної доповіді ООН “Наша глобальна місія”. Формально вона може бути подібною доповідям “Наше спільне майбутнє” (1989) чи “Наше глобальне сусідство” (1995). Змістовно українську доповідь належить будувати виключно на рятівних засадах. Громадянське суспільство також має ініціювати скликання у Києві чергового Саміту зі сталого розвитку “Ріо 30+” і наполягати на його життєтвердній основі. Сталі розвиток, пріоритетом якого є захист інтересів нащадків, покликаний мати саме цю основу.

Як засновниця ООН, Україна має доносити до світового співтовариства усвідомлення значущості власних меседжів про підтримку руху до суспільств знань – ці знання також повинні бути тільки рятівними. Що більше: виключно життєдайні наративи мають “пронизувати” чинні доповіді ЮНЕСКО про цифрову економіку та інформаційні технології, інші міжнародні документи, що визначають інтелектуальну безпеку сучасних суспільств. Україна має наполягати на імплементації своїх життєтвердних ініціатив: майбутні суспільства, спільноти та індивіди покликані творити світоглядні блокчейни – рятівні ланцюжки “знань-інформації-даних”, завдяки яким життєтвердні смисли витіснятимуть смертоносні патерни.

...В умовах, коли російські окупанти грабують збіжжя і спалюють ниви, бомбардують елеватори, порти і зерновози, а світова спільнота проявляє стурбованість загрозою планетарного голоду, хоча менше року тому недооцінювала значущість українського зерна, маємо декларувати готовність бути глобальним гарантом продовольчої безпеки.

Беручи на себе зобов’язання світового виміру, пов’язуюмо його із рятівним інтелектуальним надбанням, яким віддавна володіємо. Бо усвідомлюємо можливість істотного примноження й опанування продовольчого потенціалу для нарощування національної і глобальної безпеки. Монетарна ініціатива, виголошена українськими інтелектуалами ще два десятиліття тому, містить глибоко життєдайний вимір. Рятівна ініціатива України полягає у необхідності зробити тонну або центнер пшениці новітнім еталоном вартості, що дасть можливість порятувати від голодної смерті сотні мільйонів землян.

...Світове українство глибоко усвідомлює небезпеку загроз, що постали перед міжнародним співтовариством, рукотворно обмеживши дароване Творцем безсмертя людства. Українство повстає проти найзлочиннішої у XXI столітті війни та найбрутальніших знущань над людьми і природою, що спричинені війною. Глибоко усвідомлюючи небезпеку подальшої збройної ескалації, звертаємося до можновладців світу започаткувати негайний демонтаж найдеструктивнішої в людській історії зброї.

Від імені українських громадських організацій, які представляємо, закликаємо суспільства усіх країн розпочати рішуче спростування вкрай застарілого розуміння “безпеки”, що спричиняє нищення довкілля і людності. Адже гігантські обсяги природних і людських ресурсів, звернені розумом і працею багатьох людей інтелектуальні багатства та матеріальні блага донині продовжують спрямовуватися на досягнення “безпеки”, яка насправді являє собою ілюзію, бо її “підкріпленням” є ядерна та інші види зброї, здатні знищити Землю кілька десятків тисяч разів.

Постає логічне питання: а якими запасами харчів позиціонує теперішнє людство задля того, аби гарантувати сучасникам і нащадкам хоч би найелементарнішу безпеку – продовольчу? Пе-

реконані: позбувшись найбільш руйнівної зброї ще три десятиліття тому, нинішня Україна має усі підстави для того, аби перебрати на себе місію держави-гаранта ядерного роззброєння планети. Володіючи рятівним знанням, маючи потенціал для дотримання продовольчої безпеки, Україна покликана стати глобальним гарантом “м’якої сили” як фундамента принципово нової безпечної парадигми.

Високоповажні панотці-священнослужителі, шановні урядові чинники, панове науковці і мистці, амбасадори і правники, володарі думок націй і держав світу! Утверджувати новий відлік світової історії і новітню архітектуру світоустрою, доносити до мешканців планети питомо українське життєтвердне надбання в галузях мислення, господарювання й урядування, робити його засобом порятунку землян – у цьому полягає покладена на Україну глобальна місія, яку вона покликана здійснити. Людство мусить збагнути, що заради втілення місії, спрямованої на порятунок людства, українство має перемогти!

Глобальним призначенням України стає невідкладне донесення до міжнародної спільноти властивих нації сенсів життєдайності, котрі мають стати надбанням людства. Життєдайну велич української місії належить якомога рішучіше підіймати на цивілізаційний рівень, якого заслуговує українська духовно-інтелектуальна, культурно-мистецька і просвітительська першість у відстоюванні рятівних цінностей – якраз вони є і питомо національними, і загальнолюдськими.

Микола ЖУЛИНСЬКИЙ,
голова Товариства зв’язків з українцями за межами України (Товариство “Україна – Світ”),
директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України,
академік НАНУ
Володимир ШЕВЧУК,
голова Наукового товариства імені Сергія Подолинського,
професор

Спілка письменників ініціює закриття в Києві музею Булгакова Замість нього – відкрити музей композитора Кошиця

Секретаріат Національної спілки письменників України заявив про недопустимість функціонування в Києві музею російського письменника М. Булгакова, який ненавидів Україну і паплюжить її у творах. Замість цього Секретаріат НСПУ пропонує створити музей видатного українського композитора Олександра Кошиця, який мешкав у цьому будинку до 1906 року, і його заслуги як українського культурного діяча є дуже вагомими не лише для України, а й для всього світу.

Нижче – текст заяви Секретаріату НСПУ.

щити українську державність, – чи може в самому центрі Києва й далі працювати музей письменника, який люто ненавидів Україну і її незалежність, а також паплюжив, як тільки міг, її у своїх творах, наприклад, у романі “Біла гвардія” (1925 р.)?!

Ось одна з цитат із красномовних з цього роману (йдеться про гетьмана Павла Скоропадського): “Я б вашого гетьмана за устройство этой маленькой Украины повесил бы первым!.. Кто запретил формирование русской армии? Гетман. Кто терроризировал русское население этим гнусным языком, которого и на свете не существует? Гетман. Кто развел всю эту мразь с хвостами на головах? Гетман...”

Які до болю знайомі мотиви, і наскільки вони є “суголосними” до теперішніх драматичних реалій, коли сатанинська п’яма зі сходу нависла над Україною, а криваве мурло “руського міра” побачив увесь світ!

Булгаков, по суті, є одним із предтеч цього горезвісного “руського міра”, і це яскраво відбито в його небезпечних книжках, де він оспівав і возвеличив не лише царат і монархію, а й нелюдську жорстокість, яка притаманна росіянам і є основною рисою російської нації. Його зневажливе пихате ставлення до України викликає тільки ширший гнів і відчуття огиди.

Як ми всі вже переконалися, книжка – надзвичайно ефектив-

на зброя, і росія ця зброя дуже активно використовує на окупованих українських територіях, показово знищуючи українські книжки.

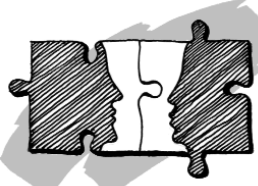
Ми звертаємо увагу на те, що саме тепер наше суспільство ставить дуже високі вимоги до культури, бо людям, постраждалим від війни, окупації; людям, які скалічили, які перебувають у шпиталях і лікарнях, геть не байдуже, якого митця вшановують і за які заслуги.

Тим часом функціонування музею Булгакова в наш час доводить протилежне: державна утримує й опікується закладом, який зберігає пам’ять про одного з найпідступніших ворогів України – Михайла Булгакова.

Ми вельми обурені цим фактом, який паплюжить героїчну українську історію не лише мнувшини, а й сьогодення.

Наша місія як культурних діячів – піклуватися про те, щоб зберегти й передати у спадок прийдешнім поколінням нашу самобутню культуру, нашу мову, нашу трагічну історію, тому ми цілковито переконані, що музею М. А. Булгакова – не місце в Україні, бо присутність цього письменника в культурному просторі України приховує в собі небезпеку не лише для українців як нації, а й для української ідентичності і державності.

Наша пропозиція чітка: закрити музей Булгакова; всі музейні експонати передати в архів; у приміщенні, де розміщувався музей Булгакова, створити музей видатного українського композитора Олександра Кошиця, який мешкав у цьому будинку до 1906 року і його заслуги як українського культурного діяча є дуже вагомими не лише для України, а й для всього світу. Тому увічнення пам’яті цієї видатної постаті буде і логічним, і беззаперечним, і слушним.

1 вересня 1939 року розпочалася Друга світова війна

Євген БУКЕТ

Передвісники великої війни
Першим “дзвіночком” до майбутнього глобального конфлікту був напад 3 жовтня 1935 року без оголошення війни Королівства Італія на Ефіопську імперію. Підсумком війни стала анексія Ефіопії. 17 липня 1936 року розпочалася громадянська війна в Іспанії, в якій одну сторону конфлікту відкрито підтримував Радянський Союз і Франція, а іншу — Німеччина та Італія. Війна завершилася 2 квітня 1939-го, встановленням диктатури Франсіско Франко. 7 липня 1937 року Японія розпочала війну проти Китаю, а в 1938–1939 роках воювала з срр. Проте головні події розвивалися в Європі.

12 березня 1938 року німецькі війська ввійшли до Австрійської республіки — без опору з боку австрійців. Посаду канцлера посів лідер австрійських нацистів Артур Зейсс-Інкварт. Уже наступного дня Гітлер оприлюднив підписаний ним закон, за яким Австрійську республіку було включено до Третього Рейху як “Східну марку” (Ostmark). 10 квітня під контролем нацистів відбувся референдум, під час якого 99,73% австрійців підтримали приєднання Австрійської республіки до Третього Рейху. Нічого не нагадує?

У другій половині 1938 року Німеччина, Польща і Угорщина вторглися в Чехословацьку республіку. На заході країни, в Судетах, мешкала чисельна німецька меншина — 3,25 млн, що становило близько 23% населення Чехословаччини. Спираючись на місцеву німецьку партію, Гітлер заговорив про “забезпечення прав судетських німців”.

Неймовірно, але у 1938 році співвідношення сил Чехословацької республіки і Третього Рейху було на користь Чехословаччини. Чехословацька Республіка мала в своєму розпорядженні 2 млн навчених солдатів і була спроможна мобілізувати ще мільйон. Натомість загальна чисельність нацистського вермахту становила 2 млн 200 тис. осіб, при цьому за умовами Версальського мирного договору німецька армія майже не мала навченого резерву.

Більш того, Чехословацька республіка була вписана в систему міжнародних зобов’язань. Її територіальна цілісність була захищена цілою низкою міжнародних пактів і угод. Насамперед непорушність суверенних кордонів Чехословацької Республіки і колективний захист її від зовнішньої агресії були гарантовані основоположним документом Версальської системи устрою світу після Першої світової війни — Статутом Ліги Націй, включеним як перша частина у всі мирні договори Паризької конференції 1919–1920 рр. Але гарантії її суверенітету і територіальної цілісності зрадили, підписавши 30 вересня 1938 року Мюнхенську угоду, згідно з якою Чехословаччина втратила близько 1/5 своєї території, близько 5 млн населення, а також 33% промислових підприємств. Нічого не нагадує?

15 березня 1939 року, коли відбулася остаточна ліквідація чехословацької держави, — німецька окупація Чехії та проголошення самостійності Словаччини, сойм у Хусті проголосував за створення незалежної держави під назвою Карпатська Україна.

“Ніколи знову” — гасло, яке донедавна асоціативний ряд сучасного українця прив’язував до Другої світової війни. Коли під цим гаслом вперше відзначали за європейською традицією Дні пам’яті та примирення 8-9 травня 2014 року, тривало протистояння у Маріуполі та анти-терористична операція в районі міст Красний Лиман, Слов’янськ та Краматорськ. Хотілося якнайшвидшого завершення бойових дій на сході України, щоб ніколи знову не згадувати про війну. Але не судилося...

Тому згадуючи 1 вересня про офіційний початок Другої світової війни та офіційне її завершення 2 вересня, маємо знати, що ці дати, хоч і прив’язані до конкретних подій, але є умовними межами в геополітичних процесах того часу.

Проте найближчими днями Угорщина з санкції Гітлера окупувала її.

Польське питання

26 січня 1934 року за ініціативи Міністра оборони Польщі Юзефа Пілсудського та Адольфа Гітлера було підписано “Декларацію про незастосування сили між Німеччиною та Польщею”. 15 червня того ж року Пілсудський приймав у Варшаві міністра пропаганди Рейху Йозефа Геббельса. Коли 12 травня 1935 року у Варшаві 67-річний Юзеф Пілсудський помер, Гітлер оголосив у Рейху всенародний траур. Усі найбільші німецькі газети вийшли зі співчуттями на перших сторінках. Тому не дивно, що Польща брала активну участь у окупації Чехословаччини. Але поляки точно не сподівалися, що наступним кроком Гітлера стане окупація другої Речі Посполитої.

23 серпня 1939 року в Москві Третій Рейх підписує з СРСР договір про ненапад. У секретному додатковому протоколі передба-

Фінській затоці, а також утворилася ділянка кордону СРСР із Норвегією.

Ще восени 1939 року Естонія, Латвія та Литва під загрозою окупації, прямо висловленої Сталіним, уклали з СРСР договори, відповідно до яких на території цих країн розміщено радянські військові бази. 17 червня 1940 року СРСР пред’являє балтійським державам ультиматум, вимагаючи зміни керівництва країн і згоди на введення додаткового контингенту радянських військ. При активній підтримці з Москви, в Естонії, Латвії та Литві одночасно відбуваються державні перевороти. До влади приходять уряди, прихильні до СРСР, які проголошують створення радянських республік і на початку серпня того ж року входять до складу Союзу.

28 червня—3 липня 1940 року Червона армія здійснила військово-операційну примусову передачу Королівством Румунія Бессарабії та Північної Буковини до складу СРСР. 2 серпня 1940-го з

частини захоплених земель, а також території Молдавської АРСР, створена Молдавська Радянська Соціалістична Республіка, попередник сучасної Республіки Молдова. Північна Буковина і Південна Бессарабія увійшли до складу Української РСР.

Сутічка “союзників” зі зростаючими апетитами була невідвратною. Як і у випадку з Польщею, Гітлер порушив угоду про ненапад і 22 червня 1941 року розпочав німецько-радянську війну.

Антигітлерівська коаліція

12 липня 1941 року у Москві Велика Британія та СРСР підписали угоду про спільні дії у війні проти Третього Рейху. 1 січня 1942 року у Вашингтоні Декларацію про військовий союз проти Гітлера підписали вже 26 держав. Проте фактично з гітлерівським блоком воювали тільки Велика Британія з домініонами, СРСР і США. Найбільший тягар боротьби проти гітлерівської Німеччини припав на Радянський Союз, але завдяки військовій та гуманітарній допомозі союзників йому вдалося перейти в наступ.

3 червня 1943 року Німеччина

та її союзники починають стрімко втрачати свої завоювання на всіх фронтах. Швидкий розвиток подій вимагав від союзників уточнення та узгодження подальших планів ведення війни, подолання її наслідків на звільнених територіях і обговорення повоєнного світового ладу. Цьому були присвячені Тегеранська (28.11–1.12.1943), Ялтинська (4–11.02.1945) і Потсдамська (17.07–2.08.1945) конференції.

8 травня 1945 року представники німецького головнокомандування на чолі з генералом Кейтелем підписали акт про беззастережну капітуляцію збройних сил Німеччини. Але бойові дії проти окремих підрозділів Третього Рейху в Європі тривали аж до кінця травня.

Завершення війни

Після завершення війни в Європі останнім супротивником країн коаліції залишалася Японська імперія. І, на відміну від Німеччини, Японія не збиралася капітулювати. 6 серпня 1945 року на Хіросіму, а через три дні на Нагасакі, американці скинули атомні бомби, міста було майже стерто з поверхні землі. 8 серпня СРСР оголосив війну Японській імперії, а 9 серпня почав наступ. Радянські та монгольські війська розгромили японську Квантунську армію протягом двох тижнів. 2 вересня о 9:02 за токійським часом на борту американського лінкора “Міссурі” підписано акт про беззастережну капітуляцію Японської імперії, хоча бойові дії з окремими підрозділами Квантунської армії тривали до 10 вересня.

Під час радянсько-японської війни СРСР окупував японську маріонеткову державу Маньчжоу-Го на північному сході Китаю, південний Сахалін і Курильські острови. Маньчжурію радянські війська залишили навесні 1946 року, а анексовані острівні території росіяни відмовляються віддавати дотепер. Через це мирний договір між Росією і Японією, який став би остаточним завершенням Другої світової війни, не підписано досі. Японія вже багато років надсилає ноти протесту після кожного відвідання анексованих територій російськими високосадовцями...

З Другої світової війни радянська Україна вийшла в новій якості

Під час Другої світової війни, у 1943–1944 роках, саме на українській території зосереджувалася майже половина діючої червоної армії. В Українській кампанії брали участь шість фронтів, Чорноморський флот, три флотилії. Мільйони радянських солдатів та офіцерів билися за Україну в 30-ти загальновійськових, 6-ти танкових, 7-ми повітряних арміях, 8-ми кавалерійських корпусах. Із 10 гвардійських армій 8 діяли на ук-

раїнських фронтах. Серед генералітету було чимало синів українського народу, зокрема, командувачі фронтів та армій: А. Гречко, А. Єременко, К. Москаленко, П. Жмаченко, Р. Малиновський, І. Черняхівський.

Незважаючи на вкрай жорстокі репресивні заходи окупантів, мешканці України розгорнули масштабний рух опору. Частина населення України боролася з окупантами в партизанських загонах, диверсійних групах тощо. За 1941–1945 роки в партизанських загонах і з’єднаннях налічувалося близько одного мільйона осіб, з яких 30 відсотків загинули.

Освещенням визволення війська 1-го Українського фронту, а танком, який зніс браму концтабору “Аушвіц-Біркенау”, командував українець Ігор Побірченко. Прапор над Рейхстагом 30 квітня 1945-го о 14-й годині 25 хвилин встановив лейтенант-українець Олександр Прокопович Берест.

Росія без України та інших союзників ніколи б не перемогла Третій рейх. Стверджувати протилежне може тільки психічно хворий кремлівський диктатор...

З Другої світової війни радянська Україна вийшла в новій якості — вона стала соборною, об’єднавши в одній державі власні історичні землі, стала помітним суб’єктом міжнародного права, здобувши ціною мільйонів людських життів право бути країною-фундатором Організації Об’єднаних Націй, активним членом десятків міжнародних організацій. За участь у війні близько 2,5 млн українців нагороджено орденами і медалями срр, за виняткову мужність 2319 з них удостоєні звання Героя радянського союзу. Тричі Героєм радянського союзу став льотчик-винишувач Іван Кожедуб, на рахунок якого 64 повітряні перемоги.

Історія повторюється?

Нині, під час повномасштабної російсько-української війни, історія повторюється — росіяни вже вчинили величезну кількість воєнних злочинів та злочинів проти людства. У діях російських збройних сил є всі ознаки звірств, притаманних нацистам. Як бачимо, союзник Третього рейху на першому етапі війни — комуністичний радянський союз скористався із перемоги над нацизмом і укрупив свої позиції у світі. Його спадкоємцем, зокрема, в ідеологічному вимірі стала російська федерація, яка є країною-агресором і спонсором тероризму в світі, була ініціатором та причетна до численних злочинів (геноциди, військові інтервенції, каральна психіатрія, розробка та використання заборонених озброєнь тощо).

Сьогодні всі ми пересвідчилися в тому, що афоризм середини ХХ століття “фашисти май-

бутнього називатимуть себе антифашистами” став реальністю.

Українці воювали на боці антигітлерівської коаліції як у складі червоної армії, так і в арміях західних союзників і підпільних рухів опору, та зробили значний внесок у перемогу над нацизмом.

Ще впродовж майже десятиліття після завершення Другої світової війни за вільну Україну проти радянського союзу вела героїчну боротьбу Українська Повстанська Армія, через лави якої за цей час пройшло близько 100 тис. людей.

Пророчий вислів провідника українського руху опору Степана Бандери “І прийде час, коли один скаже: „Слава Україні!”, а мільйони відповідатимуть „Героям слава!”” став реальністю сьогодні.

Ціною перемоги стали надзвичайні втрати — від 10 млн до 14 млн людських життів приніс український народ на вівтар боротьби з нацизмом. В Україні кожна сім'я знає, хто такий окупант, як він діє і як боротися з агресором. І немає різниці звідки суне ворог — зустріч буде “гарячою”. Так було не лише в минулому столітті — боротьба за вільну Україну триває не одну сотню років.

Досвід та історичні уроки ДСВ допомогли організувати дієвий опір російському агресору

Свого часу “Закон про сприяння обороні Сполучених Штатів”, більш відомий, як ленд-ліз, допоміг радянській армії перемогти нацистів. А “човникові” операції Військово-повітряних сил США, пов'язані з бомбардуванням військово-промислових об'єктів Німеччини та її сателітів, під кодовою назвою “Френтік”, що діяли з аеродромів, розташованих у Полтавській області в 1944 році, були не лише чудовим прикладом міжнародної співпраці, а й подвигом військових та цивільного населення України.

Сьогодні і Україна, і США, і європейська спільнота мають змогу опиратися на здобуті в часи Другої світової глибокий досвід та історичні уроки, організовуючи дієвий опір російському агресору.

Саме тому маємо й американський “Закон про ленд-ліз для оборони демократії України”, і небувалу за масштабами підтримку України з боку світової спільноти.

Жодна країна не може претендувати на визнання власної виняткової ролі в перемозі над нацизмом. Перемога — плід титанічних зусиль десятків держав та сотень народів. Так само неприпустимими є спроби прикриватися моральним авторитетом переможця в Другій світовій для ведення агресивної політики в наш час. Тому нинішня влада росії є руйнівником системи міжнародних відносин, заснованої державами-переможцями Другої світової війни.

Злочини рф в Україні неодмінно будуть зупинені, а російський путінський режим — засуджений і переможений спільними зусиллями усього цивілізованого світу так само, як свого часу нацистська Німеччина.

Як і в середині минулого століття, ми захищаємо свою Батьківщину від агресора-окупанта, що дає нам додаткові сили і право на відчайдушний спротив. Перемога у цій війні для нас означає вільне життя у своїй власній країні за своїми власними правилами. Ми ніколи не були загарбниками, як нацисти чи рашисти, тому правда і сила на нашому боці.

Віктор ТЮТЮН

Одна американська дівчина два роки старанно доглядала штучну рослину. Український народ понад 30 років намагався плекати нежиттєздатну державу. Сьогодні він б'ється на смерть за життя України нової — країни правди і справедливості, власного історичного й культурного спадку, без московської блекоти, без олігархів, ворогів та шпигунів у владі.

До війни я жив у степовому місті, заквітчаному, як сільська вулиця. Помирати в окупації ні за цапову душу не хотілося. Попередивши найближчих друзів, котрі не могли виїхати, і доручивши сусідові свою хату, дав тягу через Крим аж у Польщу.

Мій фейсбучний друг Георгій Іванов залишився. Як ще з десятиків близьких людей, як сотні тисяч інших співвітчизників. Тепер він живе в таких реаліях (авторську транскрипцію зберіг):

02.08. “Боюся, що газу взимку не буде. Ну, або як в 90-х такий слабкий тиск, що газовий котел не запалюється. У мене дві жінки у хаті, замерзнуть же.

Альтернатива — твердопаливний котел на дровах.

Дров малувато і дуже дорогі, а пилити небезпечно, пристрелити можуть. Вихід?

Зробив електронагрівач для водяної системи опалювання. Давно відомий прилад, але через високу ціну електроенергії не набув масового застосування. Про всяк випадок піде. Прикро, що сонячних батарей немає. Чим я думаю?”

Альтернатива, як бачимо, воєнного часу. Невже? Невже забули “заморожений” Алчевськ? У 2006 році за морозу -35° в місті зупинили обидві котельні і аварія стала “Алчевською трагедією”, котрій співчувала і допомагала рятуватися вся Україна.

Хоча насправді тоді сталася диверсія проти Української держави, проти її Президента Віктора Ющенка. Диверсанти досягли мети: невдовзі уряд очолив кримінальний персонаж Віктор Янукович, що повів країну манівцями в московські пазури.

У 2014 році Алчевськ окупували війська РФ, що маскувалися під “апаценцев”. Я пам'ятаю цю суцільну табірну зону, тому що тут “відбував покарання” геніальний митець Сергій Параджанов.

В Україні всерйоз і глибоко публічно не досліджували появу, розвиток, становлення та шкоду “п'ятої колони”. Обмежувалися скороченим переліком прізвищ, не аналізуючи їхні законодавчі та громадські акції. Не ініціативи чи пропозиції, характерні для діяльності громадських організацій, а саме “акції”, притаманні терористам і диверсантам. В умовах “гібридної війни” до них варто застосовувати ці критерії.

За багатьох ознак “п'ята колони” впливала на державну роботу Міністерств: внутрішніх справ; оборони; освіти і науки; культури; юстиції; Агентства з питань радіо й телебачення — злочинні метастази розповзлися і вразили всі державні органи.

У ці дні преса й телебачення США та Великої Британії, за матеріалами Bellingcat, пишуть, що в нашій країні діяли до 2 тисяч шпигунів. Думаю, вдесятеро більше. Адже частина “засвітілася” ще в 2014 році, інших викри-

Душа Батьківщини

ли за причинами й наслідками вторгнення 24 лютого 2022 року, значні сили законсервовані (маю на увазі лише нашу країну).

Спецслужби ерефії могли торжествувати. Сьогодні у нас поширюють думку, ніби чекісти помилилися в своїх очікуваннях квітів на ворожі танки, “хліба-солі” “асвабідателям”. І це правда! Тільки прорахувалися вони, переоцінивши агентурний і диверсійний впливи на органи влади, а про український народ забули. Брехлива теза про “адіннарод” зіграла з ними злий жарт: громадяни піднялися захищати Вітчизну на повен зріст. Він виявився таким високим, що наклав своєю тінню найвпливовіших байстрюків, і вони кроками зарилися, де глибше.

26.08. У житті, як розповідає Георгій Іванов, все простіше, але надзвичайно важко:

“У нашому місті чотири школи. Вони по номерах так і називаються. Сьогодні вчителька знайома зустрілася. Розповіла, що директорка четвертої школи утекла на вільну територію, з її школи троє вчителів погодилися працювати за рублі з 1 вересня. Директорка першої школи відмовилася від співпраці, з її школи ніхто не став зрадником, за третю школу не знаю, а в гімназії директорка навіки з расією і половина вчителів теж.

По місту пішла інфа, що будуть страшні репресії до вчителів, які працюватимуть дистанційно, та до батьків, які не дадуть своїх дітей у

школу. Батьки нажахані і потягнулися до шкіл писати заяви”.

Кожна людина має світлу душу. Коли в ній сутеніє, то нібито з принуки або час такий. Виправдання є всьому і завжди. Батьки вирішують, що дитина важливіша, ніж спокійна й чиста душа. Хто їх за це судитиме?! Розбиратися слід з тими, хто створив людям такі умови чи обставини.

Першочоловік Адам не мав души. Він був душею (Буття 2:7).
Вчення про душу в науці — суперечливе, принципово його не існує, хоча вся сукупність знань опирається на логіку й діалектику Аристотеля, на його “Природу речей”. Тобто казати, ніби “душа” — предмет лише міфології та релігії, означає значне обмеження людської волі.

На початку цього року, передчуваючи наближення великої та вирішальної війни, я у фейсбуці опублікував статтю “Церква ангелів”. У ній стверджував, що душі не “відлітають” невідомо куди, а залишаються з рідними й нащадками. Безсмертні дають силу поколінням.

Почитайте ще одну розповідь мого херсонського друга Георгія Іванова, щоб зрозуміти мій об'єктивізм та коріння наших переконань (стилістику збережено):

17.08. “У 12.10 вимкнули світло, у 16.20 увімкнули. Прочитав у новинах, що це відключили всю область від ЗАЕС. Зараз все пра-

цює, світло є. Трохи ми злякалися. Хоча я за останні тижні добре почистив морозильну камеру. У мене така величеська, як холодильник. Витягли всі заморожені ще з весни фрукти, зварили з них варення, компоти і повидла. Старалися по максимуму все використати, боялися, що світла може не бути певний період. Так що, як надовго не буде електроенергії, то це не критично.

Я, взагалі, вже не знаю, що буде критично, наче по всіх ситуаціях вже подумав. Ну, та не буду зарікатися.

Вчора з'явився інтернет від укртелекому. (...)

Пішов сьогодні в укртелеком. Опа, там уже російський міртелеком. Сидять якісь шалавного вигляду дівчата. Мене наш діалог насмішив.

Я сьогодні був у білій сорочці і білих штанах, чорні окуляри не знімав, зранку побрився, а стрижка у мене візирець акуратності. Як каже жінка, я зазвичай поведуюся з обслуговуючим персоналом як психотерапевт з шизонутим. Дуже ввічливо. Зрозуміло, що в нашій ситуації можна трохи менше гонору, але не зміг стриматися.

— Добрий день!

— Здрасте.

— У вас є людина, яка може відповісти на мої питання?

— Еєе, а что ви хатіте?

— У мене вчора запрацював укртелеком, це дуже давно, хочу запитати, чи це надовго?

— Ви панімаєте, ето всем па дарок ат расії, но ето временно, до 15 числа, а патом прідете і заклочіте с нами даговор.

— До 15 вересня?

— Ага, вересня...

— Побачимо. Бувайте.

Та й пішов собі. По дорозі зайшов на пошту. Щоб ви розуміли, вивісок ні на укртелекомі ні на пошті немає, зірвали ж. Ящик поштовий з тризубцем залишився, і так у очі кидається! На пошті купа людей, з росії посилки отримують, от так реальність.

Потовкся, всі розмовляють російською, морди незнайомі”.

Так поводитися людина в окупації. Не втрачає життєвої снаги, піклується про близьких, зберігає власну гідність. Саме її, гідність, християнська релігія поклала в основу свого віровчення. Гідність визнано невід'ємною частиною Людини, а отже, її безсмертною душі.

Закономірно, що душею Батьківщини є Людина. Доки цієї простої істини не збагнуть політики, котрі морочать нам голову вдаваною турботою про особистість, різними “ізмами”, хай “с человеческим лицом”, але без душі, доти держава зависатиме над прірвою. І знайдеться багато охочих її підштовхнути.

Між Першою і Другою світовими війнами виник соціально-політичний феномен “втраченого покоління”. Нам це відомо з літератури, від Гемінгвея, Олдінгтона, Джойса, Фіцджеральда... Особистість втратила на війні душу. Для тих людей бої на чужій чи своїй землі спопелили відчуття гідності.

Одне з визначень війни в польській мові “ротор”, що означає вторгнення, навалу, нашествия, співірні з руйнівною силою біблійного потопа. Наші воїни захищають землю предків, вони черпають мужність її вічних захисників, вони мають безсмертну душу Людини, відданої Батьківщині.

Звернення

до наших читачів, передплатників, просвітян

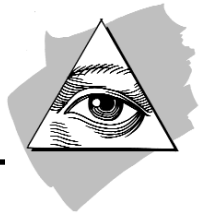
Друзі! Тижневик “Слово Просвіти” — один із небагатьох нині існуючих островів незалежного українського слова в інформаційному морі — за певного “сприяння” нашої влади опинився на межі припинення свого існування. І тільки ми самі, хто любить, шанує і дорожить українським правдивим і об'єктивним словом можемо допомогти “Слову Просвіти”. Будь-яка фінансова підтримка видання — це вагомий внесок в українську справу. Тож подаємо Вам наші банківські реквізити:

АТ “Альфа-Банк, р/р UA 30300346000002600 2016994001; отримувач: ГО “Всеукраїнське товариство “Просвіта” ім. Тараса Шевченка; код ЄДРПОУ/ІНН: 00031756.

Призначення платежу заповнюється платником так, щоб надати повну інформацію про платіж.

На наше прохання про допомогу для газети “Слово Просвіти” відгукнулися:

1. Столярова Ганна Петрівна — 100 грн.
2. Тимочко Людмила Тарасівна — 200 грн.
3. Качуровська Наталія — 1000 грн.
4. Олешук Ігор Андрійович — 200 грн.

Валерій ШВЕЦЬ,
м. Одеса

За Вікіпедією чернь – це простолод, низи, люди з непривілейованих класів, у поетичній мові – народ, позбавлений високих інтересів. Поділ людей на чернь і нечернь – це лише соціальний поділ людей, чи під ним є і біологічне підґрунтя? За моїми спостереженнями відмінність є. З біологічної точки зору чернь – це люди з високим бар’єром збудження будь-яких біологічних систем організму. У харчуванні вони полюбують дуже солону, гостру і гарячу їжу. В іншому разі вона їм не смакує – не виділяється шлунковий сік. Привернути їх увагу можна лише гучними словами, збитими у короткі речення.

Словниковий запас у них гранично низький – 200–300 слів. Вони схильні до уживання універсальних багатозначних слів-замінників – лайки. Тут активізація уваги здійснюється через неявну активізацію статевої сфери людини і додаткового виділення тестостерону у кров. Вони полюбують пити і надають перевагу міцним алкогольним напоям. Це також активізує на початковому етапі їх фізичні і інтелектуальні можливості через додаткове виділення у мозок дофаміну. Музику полюбують гучну і ритмічну з нескінченим повторенням коротких музичних фраз. Вони гранично довірливі і їх можна обманювати в один і той же спосіб багато разів поспіль, якщо час між актами обману перевищує їх малу здатність утримувати у пам’яті результати попереднього досвіду. Самі вони також схильні до обману. Логічне мислення у них майже відсутнє. Вони не здатні усвідомити навіть очевидний зв’язок між двома пов’язаними подіями, якщо цей зв’язок їм не розлумачити. Проблема вибору вводить їх у стан заціпеніння і безпорадності. У всьому вони бажать повної визначеності і не здатні проаналізувати бодай кількох варіантів майбутнього розвитку подій.

У них майже відсутня здатність до навчання. Для життя їм вистачає природних інстинктів і декількох простих правил, засвоєних у дитинстві. Вони схильні до агресії, оскільки агресія урівнює шанси у конкурентній боротьбі з іншими категоріями людей. Вони не цінують особисту свободу, але використовують будь-яку нагоду для безмежного насилля за сприятливих зовнішніх умов. Звичайно поведінка черні більш-менш вписується в рамки закону, але лише через страх перед ним. Внутрішніх моральних запобіжників у них немає. Чернь може впливати на долю своїх країн у часи їх стабільності через вибори, оскільки завжди голосує за подібних собі. Нестача здібностей і, головне, працелюбності, не дозволяє черні перейти в якусь іншу категорію людей. Часи нестабільності країни – це свято їхньої ментальності. Від опосередкованого впливу на події вона переходить до прямої дії через насильство. Національна ідея – це щось абсолютно недосяжне для її розуміння. Об’єднуючим чинником для неї є почуття ментальної і біологічної спорідненості. Чернь інтернаціональна по своїй суті. Пролетарі (люмпени) всіх країн, єднайтеся – це її гасло. Чернь не може бути основою для продуктивного розвитку будь-якої нації або держави. Влада черні – це шлях у нікуди через насилля, диктатуру і смерть. Це єдина верства населення, для якої людське життя не є цінністю. Чернь патологічно ненавидить інші

Імператор черні

категорії людей, особливо людей талановитих. Вона не розуміє ролі законів збереження у живій і неживій природі. Скатертина-самобранка або “халява” – це межа її мрій. Доволі повний портрет типового представника черні змальований у Маніфесті комуністичної партії, якому він і адресований.

Талановиті люди в усьому протилежні черні. Вони здатні до навчання протягом всього життя. У них багатий словниковий запас, знають декілька мов і легко формулюють найабстрактніші поняття. Вони є головними споживачами класичної музики, образотворчого мистецтва, багато читають і самі пишуть, їм не потрібні штучні засоби для збудження їх уяви і працездатності. Вони завжди оцінюють майбутнє як можливу його реалізацію в одному з багатьох варіантів. Надзвичайно високо цінують особисту і творчу свободу. Їх поведінка майже не вимагає зовнішнього регулювання через високий рівень самоконтролю. З цієї категорії людей виходять видатні науковці, письменники, художники, фахівці всіх профілів. Звичайно талановиті люди не агресивні і у часи нестабільності суспільства відходять у тінь. Вони є носіями національної ідеї і її творцями. Ця категорія людей завжди невелика. Її влада можлива лише в оперті на пересічних людей. Саме в цьому разі ймовірний проривний позитивний розвиток суспільства.

Третя категорія людей – пересічні люди – займає проміжне становище між черню і талановитими людьми. Це люди, помірковані в усіх своїх проявах. Вони не здатні ні на великі досягнення, ні на великі злочини. Вони є фактором стабільності й інертності суспільства, не дозволяючи скочуватись йому ні в стан анархії, ні в стан надто динамічного позитивного розвитку. Як правило, вони не мають власного погляду ні на що і на них можна впливати і з боку добра, і з боку зла. Вони здатні до часткового розуміння національної ідеї, особливо, якщо вона збігається з їхніми матеріальними інтересами. Бояться всіляких ризиків, намагаються утриматись подалі від всього незвичного. Вони надзвичайно працелюбні. Пересічні люди – це соціальна база середнього класу. Влада пересічних людей – це влада здорового глузду, позбавлена шансів на визначні досягнення у будь-якій сфері.

Можливі і всі проміжні варіанти. Не виключаються і комбінації генів таланту з морем генів черні або навпаки.

Звідки береться такий поділ суспільства? Це властивість самої природи. Це джерело її розвитку і прогресу. Кожне народження нової людини, або тварини, або навіть комахи – гра випадку, коли у довільній комбінації об’єднуються гени обох батьків. Після народження живого організму починається його випробування, порівняння з іншими подібними організмами. Той організм, де комбінація генів сприяє подальшій позитивній еволюції виду, залишає після себе більше потомство. Якби всі живі організми народжува-

лись однаковими, то еволюція живих організмів у будь-якому напрямку зупинилась. Питання, а чи міг би при цьому виникнути сам початковий вид? Отже, людство безупинно удосконалюється і фізично, і інтелектуально саме тому, що окремі люди народжуються різними і вступають між собою у конкурентну боротьбу.

А як щодо народів? Окремі люди можуть бути дуже різними, а от окремі народи не можуть суттєво відрізнитись між собою – хіба не так? Велика сукупність беріз, що ростуть поряд, утворюють березовий ліс. Велика сукупність дубів, що ростуть поряд, утворюють дубовий ліс. Дубовий і березовий ліси з точки зору якості, наприклад, деревини відрізняються між собою так само, як окремі дуб і окрема береза. Але ж наведені вище три категорії людей присутні у кожному народі. Тобто ми завжди маємо справу з мішаним лісом. Відповідь така: різні народи відрізняються часткою цих трьох категорій людей у своєму складі. А чому ця частка для різних народів різна? Тому що різні народи у різний час перейшли від стану первісної дикості до стану цивілізаційного розвитку, тому що від початку своєї історії вони існували в різних кліматичних зонах і економічних умовах, тому що в світі існують сотні порід собак, котів тощо, яких об’єднує в один вид здатність давати спільне потомство, але суттєві відмінності між якими цілком очевидні. Люди ж є частиною цього тваринного світу і підкоряються універсальним законам генетики.

Як виявити частку різних категорій людей у складі даної спільноти? Можна провести комплексне тестування кожного члена спільноти за властивостями, обговореними вище. А можна просто подивитись на події у житті даного народу і зрозуміти, яка саме частина цього народу вийшла тут на передній план. Масштабне насилля, громадянська війна або зовнішня експансія (можливе і поєднання), авторитаризм і прихильність до марксизму – це, на нашу думку, основні ознаки поведінки черні. Перші три умови є необхідними, але не достатніми. Остання умова не є необхідною, але є достатньою.

Так звана жовтнева революція 1917 року в Російській імперії була бунтом черні, спровокованим і очоленним інтернаціональною зграєю пройдисвітів. Саме у Російській імперії чернь складала критичну частку суспільства і за сприятливих умов, викликаних тривалою Світовою війною, змогла не лише зруйнувати попередній державний устрій, але і надовго прийти до влади. Слабкість державної влади у країні, що прогнала війну Німеччині і зазнала економічного краху, звільнила чернь від страху перед законом і країна захлинулася у масовому насильстві. Цю схильність черні до насильства більшовики каналізували у напрямку знищення освіченої частини суспільства під виглядом громадянської війни. Це забезпечувало малоосвіченому більшовицькому бидлу монополію на владу. Така задача доволі швидко була виконана. Нездатність черні замислюватись над

проблемою вибору породила спочатку авторитаризм, а далі і диктатуру вождя черні. Неповага черні до особистої свободи швидко перетворила країну у концтабір. В результаті зачистки суспільства від його найбільш освіченої частини частка черні у ньому ще більше зросла. У висліді чернь заповнила всі шаблі влади. Ідеологічним прикриттям цього процесу став марксизм, що від початку був розрахованим саме на чернь і на її інстинкти.

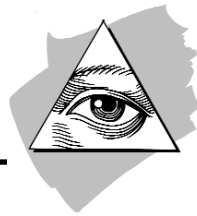
У жодній іншій державі Європи чернь не становила критичної маси і революції там не виникли зовсім або були лише короткочасним спалахом анархії. Найкривавішою, хоча і короткочасною, була революція в Угорщині, що швидко перейшла у так звану громадянську війну. Виникає певна паралель з Російською імперією, що цілком укладається в сучасну концепцію про угро-фінське походження москвитів. Проте здорові сили в Угорщині перемогли, що свідчить про некритичну частку черні у країні. У Російській імперії московитська чернь була етнічною і соціальною базою жовтневої революції. Саме вона склала переважну кількість солдат п’яти мільйонної армії більшовиків, продзагонів, каральних загонів, відділів НКВС, які втримали Російську імперію від повного розвалу. Саме ця чернь знищила освічену частину населення Російської імперії або витіснила її за кордон, тобто категорії пересічних і талановитих людей. Саме ця чернь стала не тільки фундаментом влади пройдисвітів, а і самою владою. Саме проявами цієї влади стали насилля, диктатура і смерть.

Вважається, що революція відбулась і у Німеччині в листопаді 1918 року. Я думаю, що це був державний переворот у країні, знесилений війною. Німецька армія перемагала на всіх фронтах, але в самій Німеччині економічна ситуація була катастрофічною. Середній клас, що становив критично велику частку суспільства, на решті не витримав колосального тиску економічних проблем. Громадянської війни в Німеччині не було. Здорові сили суспільства швидко справились з лівими екстремістами. Їхні лідери Карл Лібкнехт і Роза Люксембург були розстріляні. Проте політичною нестабільністю моментально скористалась купка брудних політиканів марксистського забарвлення. Існуюча центральна влада була повалена. Хоча всі фронти Першої світової війни проходили поза Німеччиною і вона контролювала величезні території Європи включно з Україною, новий німецький уряд капітулював, визнавши свою поразку у війні, а також визнав саме Німеччину головним винуватцем цієї війни. Він також погодився з усіма пунктами кабального для Німеччини Версальського мирного договору. Середній клас Німеччини, який від зміни державного устрою Німеччини очікував радикальних позитивних покращень, був деморалізований економічним безладом, що значно перевищував часи війни, і абсолютно невинуватим політичним приниженням батьківщини на міжнародній арені. Виникла ситуація політичної нестабільності, яка тривала аж до приходу до влади націонал-соціалістів (нацистів) у 1933 році.

Соціалізм Гітлера був протилежним соціалізму Маркса. Його провідною ідеєю був захист економічних, культурних і політичних прав трудових верств населення в рамках ринкової економіки – капіталізму, а не повалення останнього. Націоналізм мав стати провідною ідеєю суспільства і об’єднати всі категорії громадян в ім’я процвітання Німецької нації. Націонал-соціалісти прийшли до влади цілком демократичним шляхом через загальні вибори, на відміну від більшовиків, що захопили владу шляхом збройного перевороту. Диктатура, що надалі виникла в Німеччині, – це була диктатура середнього класу і викликана тими штучними і трагічними для Німеччини умовами, що створили переможець війни – перш за все Франція. У Радянському союзі диктатура офіційно визначалась як диктатура пролетаріату, тобто черні. Диктатура – це завжди жорстокість і насилля, але ці дві диктатури були неспівмірні за рівнем насилля.

У Польщі закінчення Першої світової

війни викликало не революцію, а національний підйом. За лічені місяці консолідація польського суспільства досягла небачених розмірів. Польська армія на кінець 1919 року вже налічувала 600 тисяч жовнів, а 9 травня 1920 року відбувся спільний парад українських і польських військ на Хрещатику у визволеному від московитів Києві. У чому секрет поляків? У наявності потужного середнього класу — пересічних людей, майже повній відсутності черні і присутності у суспільстві великого прошарку талановитих людей. У кращі часи Речі Посполитої шляхта становила до десяти відсотків її населення. Це був найвищий показник у Європі. Річ Посполита була також єдиною в Європі країною шляхетської демократії, король у ній був виборним. Безумовно, на підконтрольній Російській імперії частині Польщі виникли несприятливі умови саме для цього прошарку населення. Проте навіть у цьому разі напередодні жовтневого перевороту в Російській імперії інтелігенція — це категорія талановитих і високоосвічених частин пересічних людей в Польщі становила близько 4% населення, що вдвічі перевищувало долю інтелігенції в населенні Російської імперії. При цьому інтелігенція ця була національно свідомою і декілька разів протягом дев'ятнадцятого сторіччя очолювала загальнонаціональні повстання проти Російської імперії.

А що українці? Як у них ситуація щодо черні? Революції в Україні не було. Центральна Рада очолила країну у мирний спосіб. Громадянської війни в Україні також не було. Була інтервенція військ, з одного боку, більшовицької Росії (черні), з другого боку — білогвардійських армій (освічених московитів). Був супротив військ незалежної України цим агресорам. Повстання проти Центральної Ради носили локальний характер і базувалися на чужому українцям етносі — московитах. Провідна сила України — селянство — в основі своїй було байдужим або й ворожим до марксизму. Його провідною ідеєю була приватна власність на землю, як гарант особистої свободи. Тобто всі ознаки наявності в Україні значного прошарку черні були відсутні. Перша наша національно-визвольна війна зазнала поразки не тому, що у нас було забагато черні або замало пересічних людей. Головна причина, на мою думку, у тому, що в Україні було замало національно свідомих талановитих людей. З двох відсотків інтелігенції в Україні скільки було саме української інтелігенції, а з неї національно свідомої? Найталановитіший письменник Російської імперії — Микола Гоголь був українцем за походженням. Чи багато він зробив для національного визволення свого народу? Якби не геній Тараса Григоровича Шевченка, то ук-

раїнський народ, можливо, ніколи б і не проснувся від національної сплячки. Український народ у вирішальний момент своєї історії виявився без достатньо дієвого проводу. У висліді широкий народний рух, що прагнув позитивних змін в країні, у тому числі національних, українською мовою тоді спілкувався значно більший відсоток населення, ніж навіть тепер через 31 рік нашої незалежності, не був належним чином очолений і спрямований. Такі плутані і сумнівні особи, як батько Махно, зібрані під своїм командуванням колосальні, як на той час, військові сили. Цих сил було достатньо для визволення від інтервентів всієї південної і східної України. Але українець Махно був байдужим до української національної ідеї, не раз збройно виступав проти національного українського уряду і здебільше на боці більшовиків, поки вони на віддачу повністю не знищили його армію.

Відтоді українцям слід запам'ятати ще два уроки: 1. Перший доволі тривалий досвід української державності ми отримали завдяки німцям — часи гетьмана Скоропадського. Без цього восьмимісячного досвіду державного будівництва під захистом німецької зброї всі наші подальші визвольні змагання були б неможливі. 2. У найтяжчі часи визвольних змагань поряд з нами були поляки. Вони, як і німці, зробили дуже багато для нашої державної незалежності.

Але ж пізніше отримавши за Версальським мирним договором Галичину, вони займалися колонізацією місцевого населення. Так, але вони спасли це місцеве населення від геноциду 1921, 1933, 1937 років. Вони зберегли цю частину нашого населення у не понівеченому фізичному і моральному стані. Вони зробили можливим яскравий спалах національно-визвольних змагань 1991 року. Без Галичини національна революція 1991 року швидше за все була б неможливою.

Вивчаючи свій родовід, я проаналізував в середню тривалість життя в селах Балтського району на півночі Одеської області. У 1920 році перед приходом московитів вона складала приблизно 40 років. Далі почала падати і перод російсько-німецькою війною склала 17-20 років. У 1943 році на окупованих румунами територіях вона знову зросла до 35 років. Ось вам результат влади московитської черні. Вона виявилась гіршою за владу окупантів. За шість років, що включали 1933 рік — найтрагічніший рік всієї української історії, метричні книги були знищені владою і встановити середню тривалість життя у ці роки я не зміг.

За двадцять років відносно мирного розвитку Радянського союзу, хоча і в умовах концтабору, виросла нова еліта. Вирос-

ла вона переважно з тої самої черні, що прийшла до влади у 1917 році. За чистотою крові цієї верстви населення уважно стежила партія і НКВС. Проте наближалась Друга світова війна. На відміну від Першої, вона була плановою. З метою подальшої консолідації влади в руках вождя в Радянському союзу відбулась чергова зачистка еліт: військової, управлінської, творчої, технічної. Газон знову підстригли. Частка черні у складі суспільства знову істотно зросла. Колосальні втрати Радянського союзу: Сталін після війни озвучив число у 6 млн осіб, Хрущов — у 20 млн осіб, за сучасними російськими джерелами це вже 27 млн осіб, а за загальними демографічними втратами Радянського союзу — це 40–50 млн осіб, свідчать про те, що ця війна з боку Радянського союзу відбувалась за рахунок черні і під керівництвом черні. Зачистка радянського суспільства від людей талановитих і просто від інтелігенції відбувалась і у часи війни. Так звані народні ополчення, що звичайно відправлялись прямо в пекло війни на забій, комплементувались якраз за рахунок інтелігенції. Масова загибель людей у ніби заблокованому німцями Ленінграді я розглядаю як остаточне винищення тієї частини інтелігенції, що сторіччям осідала у центральній частині Ленінграду і становила найосвіченішу частину населення Російської імперії. Безпрецедентно брутальна поведінка радянської армії на територіях окупованих країн Східної Європи свідчить про те, що у 1945 році чернь продовжувала становити критичну масу радянського суспільства.

Від 1945 року до розпаду Радянського союзу пройшло 46 років. Чи могла суттєво змінитись частка черні у населенні країни? Думаю, що ні, оскільки основою розподілу на різні категорії є генетика людей, для зміни якої потрібно багато поколінь. По-різному склались долі України і Російської федерації після розпаду Радянського союзу. Україна весь час мирно розвивалась, зміцнюючи свою незалежність. Російська ж федерація пройшла через військовий заколот. Згадайте розстріл парламенту Єльциним. Правда, громадянської війни не було, але у цілком демократичний спосіб зусиллями черні влада в країні перейшла у стан крайньої автократії. Проте влада черні через вождя-диктатора — це завжди війна, це завжди реалізація головного інстинкту черні — прагнення до насильства. Відсутність потреби у громадянській війні дозволила зекономити сили для війни зовнішньої. Згадайте, на початку двадцятого сторіччя громадянська війна знесила країну і не дозволила захопити всю Європу під гаслом світової революції. Тоді героїчні поляки, з якими були і українці, розгромили червоні банди на підступах до Варшави. Тепер ситуація ви-

давалась сприятливішою. Обережно почавши з розвідки боєм у Придністров'ї, Чечні і Грузії і переконавшись у байдужості Заходу до цього, московити насмілились на наступний крок у зовнішній експансії. Вони захопили в Україні Крим і частину Донбасу. Реакція Заходу знов була доволі млявою. Наприклад, канцлерка Німеччини декілька разів висловлювала глибоку стурбованість, але цим і обмежилась. Така позиція Заходу сприймалась у Москві як прояв слабкості і підштовхнула її до вирішального стратегічного кроку — відкритої війни з Україною. Причому російські війська на окупованих українських територіях у 2022 році ведуть себе приблизно так, як у 1945 році вони вели себе на окупованій території Німеччини. Тобто це знову стало війною московитської черні під керівництвом черні.

Отже, три необхідні умови для російського суспільства виконані: державний переворот, граничний авторитаризм і зовнішня агресія. А як щодо достатньої умови — прихильності до марксизму? Ця умова також виконується. Згадайте стогони російської меншини в Україні з приводу знесення пам'ятників комуністичного минулого. Згадайте її інформаційну істерію в російських засобах масової дезінформації з цього ж приводу. На місці мавзолей Леніна і його забальзамований труп. По всій Російській федерації збережені пам'ятники Леніну і відновлюються пам'ятники Сталіну. Комуністична партія Росії не тільки не заборонена, а є впливовою парламентською партією.

Висновок. У російському суспільстві протягом століть зберігається критична маса черні. Тепер, як і завжди, у неї є імператор — Путін. Він користується недосяжною в демократичних країнах підтримкою населення. Рівень цієї підтримки приблизно і визначає частку черні в країні. Головний наш ворог у цій війні — чернь Російської федерації і чернь у нашій власній країні. Остання також підтримує Путіна. Причому рівень підтримки тим вищий, чим більше у такої особи бруду під нігтями. Путін — символ черні. Бажано, щоб саме він очолив поразку Московії у війні. Його передчасний відхід з політичної арени може спасти Московію від руйнування, а це лише наблизить наступну війну. У світі завжди були потужні сили, прихильні до Московії. Імператорів типу Путіна в історії Московії було багато. Швидше за все, багато їх і буде. Смерть чергового імператора нічого не змінює, оскільки залишається чернь, яка неодмінно породить нового імператора і нову війну з нами.

Вірюмо в нашу перемогу. Слава Збройним Силам України! Слава Україні! Смерть її ворогам.

Проїзд 8 Березня перейменували на Марусі Богуславки. Це легендарна героїня українського фольклору XVI та XVII ст. Її взяли у полон турки і віддали до гарему турецького султана. Відома козацька дума цього періоду оповідає історію, як Маруся звільняє 700 українських козаків-невіль-

Козацькі назви вулиць і провулків

Нові назви для 27 вулиць та провулків затвердили нещодавно на 16-й сесії Кременчуцької міської ради. Цьому передувало засідання Комісії з питань найменування об'єктів топоніміки, де розглянули варіанти назв вулиць, які перемогли на народному голосуванні. Учасники комісії врахували пропозиції громадськості, воїнів ЗСУ, краєзнавців, Полтавського офісу Українського інституту національної пам'яті та підсумували результати волевиявлення. Це 15062 голоси: 85% онлайн та 15% письмово. Депутати міськради на голосуванні затвердили проект комісії з невеликими поправками. Наступний етап голосування з варіантами для нових назв ще 30 вулиць стартував 17 серпня.

ників, котрі перебували в полоні протягом 30 невольних (за іншими варіантами думи — 33) років. Думу багато разів досліджували та широко використовували класики української літератури Іван Нечуй-Левицький, Михайло Старицький, Пантелеймон Куліш, Іван Багряний. А Тарас Шевченко передрукував її у своєму букварі.

Юрій Гагарін — російський радянський космонавт, уродженець Росії, ніяк не пов'язаний з історією громади. Топоніми на честь Юрія Гагаріна були елементом комуністичної наочної агітації та пропаганди, яка втратила своє значення після здобуття Україною незалежності. Тож у козацькому місті Кременчуці вулицю Гагаріна

перейменовано на Покровську. Покрова Пресвятої Богородиці як свято в українській традиції тісно пов'язується з ідеями захисту від ворогів. Велика кількість православних церков, побудованих у козацькі часи, були присвячені пошануванню Богородиці. Дослідник Запоріжжя Дмитро Яворницький писав: "...під Покровом Богородиці запорожці не боялися ні ворожого огню, ні грізної стихії, ні морської бурі". Для запорізьких козаків це свято було храмовим, адже у центрі козацької твердині завжди стояла Покровська церква. Вона була священною для кожного січовика — від її порога вони вирушали на захист рідної землі і з подякою за порятунок поверталися до неї після походів. Саме на свято

Покрови козаки проводили свої ради, на яких вибирали нового гетьмана або кошового отамана. Культ Покрови ширився і в Українській козацькій державі — Гетьманщині. Найактивніше будівництво церков та іконописання, пов'язаних з Покровою, припадає на добу гетьманування Івана Мазепи.

Вулицю Гагаріна у селі Потоки Кременчуцької громади перейменували на честь Пилипа Орлика (1672–1742) — політичного, державного та військового діяча, гетьмана України, упорядника “Конституції Пилипа Орлика”, 350-річчя із дня народження якого цьогогоріч восени з ініціативи Інституту нацпам'яті та згідно з Постановою ВР відзначатиметься на державному рівні.

Полтавський офіс УІНП

“В Україні – талановиті митці-патріоти, жертвний народ і найхоробріші ЗСУ. Отже, ми обов’язково переможемо!”

У День Незалежності України мистецька премія – Іванові Гордіці

Світлана МАСЛОВСЬКА, заступниця голови Чернівецької обласної “Просвіти”

Заставнівщина багата творчими талантами. Ми пишаємося всесвітньо відомим художником Миколою Івасюком. Свято бережемо в пам’яті свого славного земляка, творчий спадок якого розсіяний по всьому світу. У 2012 році крайова “Просвіта” заснувала премію імені цього Майстра пензля і щороку вшановує як поstatь художнього мистецтва.

Дванадцять митців Буковини вже удостоєні звання лауреата. Гідним послідовником Івасюка, популяризатором його творчості є відомий художник Іван Гордіца. Тож Заставнівська “Просвіта”

висунула саме цю кандидатуру на отримання цьогорічної премії, яку наш земляк отримав на урочистостях з нагоди Дня Незалежності України 24 серпня 2022 року.

Хоча звуки сирени того дня звучали в Чернівцях шість разів, урочистості з нагоди найголовнішого державного свята вдалося провести, що називається, “поміж крапельками дощу”. Молитва за наші Збройні сили України духовенства Буковини, патріотичні мотиви – від духового оркестру та Гімн України й “Боже, великий, єдиний” у виконанні хору Чернівецької філармонії змінювалися короткими виступами керівників різних гілок влади краю. До вітань долучилася й ГО

Понад 60 років служіння мистецтву

Буковинської “Просвіти”. І як заключний акорд свята – увага просвітянину, відомому в Україні художнику Іванові Гордіці.

Начальник обласної військової адміністрації Руслан Запарнюк, заступники голови крайової “Просвіти” – народний артист України Іван Дерда та керівниця Заставнівської ГО Світлана Масловська вручили диплом лауреата та обласну мистецьку премію імені Миколи Івасюка (всесвітньо відомого художника, автора картини “В’їзд Богдана Хмельницького в Київ” та інших історичних картин, котрого у 1937 році розстріляли в Биківні за проукраїнську творчість) заслуженому діячу мистецтв України, професору Іванові Гордіці.

Про нього кажуть: художник із характером, власною думкою та баченням. Його творчі роботи – здебільшого втілення глибокої філософської думки в дереві, яке притягує зір і викликає захоплення талантом.

Народився Іван Дмитрович у селі Митків, на Заставнівщині. До речі, в цьому селі народилося 6 відомих художників, які творять у різних кутках України. Малював змалечку, тому над вибором професії не задумувався. Грунтовно художню освіту отримав спочатку у Вишницькому училищі прикладного мистецтва, а закріпив після служби в армії – у Харківському художньо-промисловому інституті.

Як і кожна молода людина, а тим більше – творча – шукав се-

бе, прислухався до своїх відчуттів, настрою – і “вилівав” це на полотнах і на дереві. Працював у галузі архітектури, дизайну, різби по дереву в Ульяновську, Мурманську, Сімферополі. Часто їздив на міжнародні семінари, вчився і черпав нове... У якийсь період доля закинула в Москву.

Але, як сказав митець, твори в Москві і бути вільним у своїх задумах в тоталітарній державі – речі несумісні. Тому мріяв виїхати в Америку. Коли почалася “відлига”, це бажання відпало. Настав той момент, коли творчість стала потрібною вдома, в Україні, на Буковині. Бо мистецтво, як відомо, має відображати епоху на рідній землі.

Був учасником багатьох міжнародних проектів. Робив власні виставки, здебільшого – дерево-мистецтво, що позиціонує й зараз.

Не секрет, що творчим доробком нашого земляка збагатилися приватні колекції Австрії, Німеччини, Росії, Канади, Італії. Працював викладачем Чернівецького училища № 5, у Вишницькому коледжі прикладного мистецтва. Викладацьку справу не покидає й нині. Наразі є професором Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв. Студенти його люблять і поважають за талант, за роками вироблений стиль, який спирається на філософські роздуми, переплетені з буковинсько-прикарпатськими мотивами.

Про Гордіцу ще кажуть: ху-

джник, який не визнає стандарту, вторинності, ремісництва. Він завжди у творчому пошуку. В його роботах, а це зазвичай – великі панно, розміром 180 на 60 см, – світло життя. Його образи – з національної ідентичності, беруть початок з фольклорного джерела, з народних традицій.

Його трічі обирали головою Чернівецької спілки художників України. Організовував мистецькі виставки колегам – маститим і молодим. Спілка завжди підтримувала початківців, а художники ділилися досвідом і навичками, спрямовували й допомагали не втрачати віру, а розвивати талант, незважаючи на труднощі.

І сьогодні Іван Дмитрович не полишає свою улюблену різьбу по дереву. Війна вносить корективи у творчість... З цього приводу багато ідей, які реалізовує і які ще належить втілити в життя. Це поєднання збагачує палітру його пошуків. Його четверо дітей – близькі до мистецтва, але творчістю займаються донька Софія – живопис і син Дмитро – сакральним мистецтвом – пише ікони, розписує храми, створює мозаїку тощо. Отже, служіння мистецтву має гідне продовження. Гордіці – на вістрі часу і як новатори ідей, і як їх реалізатори. І нехай ця іділія триває й надалі. Бо художнє мистецтво – це не лише жорстке захоплення й насолоди. У час боротьби з російським агресором за нашу Волю воно додає позитиву й оптимізму: в Україні – талановиті митці-патріоти, жертвний народ і найкращі й найхоробріші ЗСУ. Отже, ми обов’язково переможемо!

Де рідний край, там і під ялинкою рай

П’яте серпневе засідання просвітянської школи для молодих батьків відбулось в останній четвер місяця, як і планувалося. Кандидат педагогічних наук, доцент Любомира Калуська говорила про патріотизм. Мета – розширити знання про державу Україна, прищепити любов до України, рідної мови, звичаїв, обрядових свят, краси землі, яку створив для нас Господь Бог.

Михайлина БОДНАР, організаторка і ведуча просвітянської школи для молодих батьків, м. Івано-Франківськ

Від обласної “Просвіти” діти отримали зошити для цих занять на новий навчальний рік, а від обласної організації “Жіноча громада” – в подарунок поему для дітей “Роксоляна” письменниці, редакторки Всеукраїнського дитячого журналу “Дзвіночок” Лесі Пилип’юк. У словник вони записали: “Україна, столиця Київ, рідна мова, звичаї, свята”, розглядали ілюстрації до теми, вели бесіду за змістом художніх тек-

стів. А вихованці Клубу обдарованих дітей обласної “Просвіти” підготували і виконували нові патріотичні пісні. Співали сестрички Софійка та Христинка Федюки, Діана Чуйко, Діана Карапата, Єва Панченко, а Данило Стефанко прочитав вірш “З Днем Незалежності вітаю, Вкраїно”.

Діти здобували знання в образотворчій творчості, виконавши колективну роботу на тему “Моя Україна”. Інші розділи заняття стосувались українських вишиванок, української хати, українського національного посуду, бабусиної скрині.

На заході були присутні не

Сто слухачів курсів української мови в “Січеславській Просвіті”

Сергій ТЮТЮННИК

Як відомо, наше місто – Дніпро – русифіковане під впливом окупаційної влади радянських часів, російська мова досі домінує. Це спричиняє гостру проблему в ідентифікації мешканців міста себе українцями.

Ситуація, коли мова метрополії ще довго має сильні впливи на суспільство, характерна для націй, що вийшли

з-під колоніального правління.

Мова – складова національної ідентифікації, тому просвітяни докладають багато зусиль у її популяризації. Одним із дієвих методів такої роботи є курси української мови. Ми прагнемо, щоб дніпряни дедалі більше ідентифікували себе українцями, а відвідувачі наших курсів стали провідниками цих тенденцій у своїх осередках спілкування. Наше завдання – підсилити стійкість Січеславщини шляхом кристалізації ідентичності.

Наразі курси української мови в “Січеславській Просвіті” вже відвідують сто слухачів.

лише батьки, а й дідуся та бабусі зі своїми онуками: Євдокія Кудла, Михайло Прунько, Любов Денег та Степан Стефанко, які розповідали цікаві факти зі свого життя.

Просвітянська родина поповнилась новонародженою україночкою, яку привітали бурхливими оплесками. Батьки – керівниця Клубу обдарованих дітей Руслана Денег та композитор, звукооператор Іван Лабач. Вітали за просвітянською програмою “Нова українська родина” (автор – заступник голови обласної “Просвіти” Дмитро Захарук) на синьо-жовтому полотнищі державного прапора у вишитому українському вбранні, яке мама підготувала до цього свята. Материнська любов, мрії та сподівання на щасливу долю маляти передавалися в найніжніших піснях українського фольклору – колискових. Одну з них виконала учасниця народного фольклорно-етнографічного гурту “Пшеничне перевесло” обласної організації “Жіноча громада” Любов Ярова, яка народила і виростила трьох дітей і колись співала для них.

А 27 серпня ми відзначали день народження Івана Франка і з вдячністю вшанували в “Батьківській вітальні” патрона свого міста.

Маленька учасниця таких заходів Вікторія Кучірко підготувала і прочитала вірш про нього Олесі Франко – праправнуки брата Івана Франка Онуфрія. Насамкінець всі залюбки переглянули відеокліп про поета, прозаїка, драматурга і публіциста “Я син народу, що вгору йде” (авторка проекту – Михайлина Боднар).

Придбати автомобіль для полтавських добровольців допомогли американці та українки округу Лекаванна в штаті Пенсильванія

Валентина ШЕМЧУК

Благодійність не має кордонів. Українці своєю сміливістю, рішучістю й незламністю дивують світ! Ми справді неймовірні, бо любов до своєї Батьківщини й незбориме бажання її зберегти роблять нас безстрашними перед ворогом. Непохитно відстоювати суверенітет України нам допомагають Сполучені Штати Америки, надаючи велику військову та гуманітарну допомогу.

Щире прагнення допомогти Україні боронити територіальну цілісність виявляють американці округу Лекаванна в штаті Пенсильванія. Серед мешканців міст Скрентона та Данмора – і наші земляки, які з перших днів російсько-української війни віддають свої сили на благодійну допомогу захисникам України.

“Протягом усіх цих важких місяців широкомасштабного вторгнення російських окупантів на нашу рідну землю ми допомагаємо придбати бронезилети, каски, ліки для захисників України. Кошти зі США надсилаємо полтавцям, які заснували Благодійний фонд “Свою Україну любіть”, – ділиться своїми доброчинними стараннями для українських військових на передовій Олена Шемчук. – 2000 доларів пожертв нами відправлено на придбання автомобіля для патрулювання прифронтового міста Полтави”.

Полтавські добровольці біля автівки, придбаної благодійниками зі США

“Нині автомашину передано Добровольчому формуванню № 1 Полтавської міської територіальної громади для охорони спокою нашого міста, – на нагальній потребі автомобіля для полтавських бійців-добровольців акцентує Валентина Шемчук – представниця 64-го відділу округи Нью-Йорк Союзу українок Америки. – 7-місний Пежо Експерт доставлено зі Львівщини”. Сума надісланої зі США благодійної фінансової допомоги становить половину вартості придбаної автівки.

У своїх молитвах ми просимо Всевишнього зберегти життя захисникам України та уклінно дякуємо за турботу благодійникам зі США.

Із вірою в Збройні сили України разом до Перемоги!

Петро АНТОНЕНКО,
м. Чернівці

Вулицям – імена українських міст

Деколонізація. Перейменовуємо вулиці, площі, позбавляючись одіозних назв і кількості колониального статусу України, пов'язаного насамперед із Московією, Росією.

Це продовження деколонізації – позбавлення наслідків комуністичного, тоталітарного режиму СРСР. Цей процес почався понад два десятиліття тому, значно прискорився після ухвалення Верховною Радою у 2015 році кількох законів про деколонізацію. За ці два десятиліття населені пункти України перестали уявляти іменами Леніна, Свердлова, Урицького, Дзержинського, Калініна та інших.

Нині ж прагнемо максимально віддалитися і від зросійщення, у тому числі в топонімах.

У Чернівці при міськраді створено робочу групу з перейменувань, у складі представників влади, істориків, громадськості. Вона працює у двох напрямках: перший – йдеться про вулиці, назви яких варто змінити, другий – готує та підбирає їм нові назви. Напрацювання групи виносяться на міську раду, яка й ухвалює рішення про перейменування.

28 липня сесія міської ради ухвалила перше таке рішення, перейменувавши 15 вулиць і 5 провулків. Робота триває за активної участі самих мешканців міста, які жваво обговорюють тему у ЗМІ, інтернеті. Перед тим, як поглянути на карту Чернівців, озвучу одну пропозицію.

Пропоную, щоб у кожному обласному центрі України вулиці були названі на честь інших обласних центрів країни.

Тепер – про Чернівці. Ось топоніми міста станом на 5 серпня, тобто вже після згаданого перейменування. У Чернівці близько 400 вулиць, 100 провулків, три проспекти. Щодо останніх: до

Центральна площа Чернівців і центральна вулиця – Проспект Миру

двох існуючих – Миру і Перемоги – додався проспект імені Левка Лук'яненка, в який було перейменовано вулицю Рокосовського. Наш земляк, видатний українець, свого часу, між двома ув'язненнями, мешкав на цій вулиці.

Так от, у Чернівці вже є кілька вулиць, названих на честь обласних центрів України: Київська, Житомирська, Львівська, Одеська, Сумська, Харківська, Черкаська. Додаймо аж три “кримські” вулиці, причому серед них нема на честь столиці автономії – Сімферополя, а є Кримська, Севастопольська, Керченська. Що ми маємо? Охоплено 8 областей з 24-х інших областей. Третина! Це не годиться, адже зараз особливо ми маємо говорити про єдність України. Серед кількох сотень вулиць міста, в тому числі десятків, що аж просяться до перейменування, не знайшлося місця нашим обласним містам, зокрема, Чернівцю, місту-герою Миколаєву, багаторазраджальним Херсону, Дніпру.

А кому знайшлося і поки що є місце на карті? Навіть після 8 років фактичної війни, агресії Росії,

навіть зараз (!) у нас і далі “живуть” вулиці з іменами на честь російських міст. Це Костромська, Курська, Орловська.

Тепер – про Білорусь, з якою сусідить Чернівщина, а саме – з Гомельською областю, одним із плацдармів, з якого 24 лютого орди орків кинулися на Київ. Але обламали зуби об Чернівці. Білорусь, скажемо прямо, безпосередньо бере участь у війні Росії проти України. Тим не менше, в Чернівці досі є вулиці Мінська, Брестська, Мозирська (на честь райцентру Гомельської області).

Хтось може заперечити, мовляв, варто зачекати з перейменуваннями, може, “все колись владнається”. Але знову скажемо відверто: Білорусь, як і Росія, – відтепер наші вороги надовго...

Ще одна тема для перейменувань. Оскільки Чернівці – столиця Сіверського краю, варто б мати вулиці на честь населених пунктів саме Чернівщини. Кілька таких вулиць є: Бобровицька, Городнянська, Ніжинська, Ріпкинська, Любецька, Сосницька, Седнівська. Але скільки б ще можна закарбувати в назвах, з нашою багатющою історією: Новгород-

Сіверський, Прилуки, Батурин!

А за рахунок яких вулиць їх називати? По-перше, у місті й далі чимало вулиць з назвами персонажів того таки комуністичного режиму, нехай і меншого калібру, ніж згадані одіозні. Це персонажі радянських вигадок, історичних міфів, є топоніми на честь російських діячів. Довкола цих імен особливо багато дискусій. А що, як сказати так: це, може, й достойні люди, але до чого тут Україна? Нехай в Росії і називають їхніми іменами вулиці міст і сіл.

Також є категорія назв, пов'язаних із міфом про “увагу радянського ладу до людини праці”. Це вулиці Будівельна, Господарська, Заводська, Залізнична, Індустріальна, Інженерів, Механізаторів, Нафтовиків, Промислова, Робітничка, Текстильників, Трудова, Ударна, Фабрична, Цегельна. Є аж чотири (!) вулиці на честь радіозаводу, колишнього гіганта радянської оборонної про-

мисловості: Радіозаводська, а також окремо 1-ша, 2-га і 3-тя Радіозаводські.

Є ще одна категорія назв, де міській владі, видно, просто не вистачало фантазії, а “приклеїли” назви вулиць до якихось реалій. Відтак, у нас є вулиці Берегова, Висока, Гориста, Дачна, Довга, Загородня, Крайня, Кругова, Лісова, Лугова, Межова, Низова, Нова (геніально проста назва!), Озерна, Північна, Підвальна, Підгірна, Піщана, Польова, Пригородна (чому тоді вже на Приміська?) Річкова, Тиха, Тополина, Урожайна, Соснова, Широка.

Нарешті, є категорія назв ліричних і водночас безликих: Бузькова, Вишнева, Волошкова, Зелена, Каштанова, Кленова, Надії, Привітна, Світанкова, Сонячна, Сунична, Яблунева, Березова. Як бачимо, змінювати є що і є на що. Слово за громадянами, мешканцями міста, фахівцями і зрештою – за міською владою.

Перший пам'ятник бійцям Територіальної оборони

24 серпня, на День Незалежності України, біля храму Покрова Божої Матері Православної церкви України в місті Ірпені на Київщині відбулося урочисте відкриття пам'ятника бійцям Територіальної оборони. Це перший в Україні пам'ятник Територіальній обороні. На кам'яній плиті зображення карти України з усіма областями і обласними центрами. Також позначено місто Ірпін. Справа напис “Територіальна оборона” і її гасло “Готові до спротиву”.

Захищаючи Ірпін і Київ, загинули 38 бійців Ірпінської територіальної оборони і 50 військовослужбовців. Російські загарбники вбили 322 цивільних жителів Ірпеня.

Воїнам Територіальної оборони були вручені відзнаки третього ступеня, а їхнім командирам нагрудні знаки пошани. Загиблі бійці відзначені орденом Добровольця посмертно. Ці нагороди вручили рідним полеглих.

Командир Ірпінської територіальної оборони, Ірпінський міський голова Олександр Маркушин запевнив, що очолюваний ним підрозділ готовий відбити ворожий напад, якщо такий буде.

Урочистості завершилися вшануванням пам'яті загиблих захисників України на Алеї героїв АТО.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ

Погруддя Ватутіна – до “Парку радянського періоду”

Регіональний представник Українського інституту національної пам'яті (УІНП) в Полтавській області Олег Пустовгар через гарячу урядову лінію Кабміну надіслав листа першому заступникові міського голови Полтави Валерію Пархоменку. У Полтавському офісі УІНП запропонували розглянути на засіданні Полтавської міської комісії з питань найменування та перейменування елементів міського середовища та інфраструктури, увічнення пам'яті осіб та подій питання демонтажу та переміщення з публічного простору у музейний пам'ятника-погруддя російському комуністичному військовому злочинцю Ніколаю Ватутіну та схвалити відповідне рішення на засіданні виконкому Полтавської міської ради.

“На базі Путивльського державного історико-культурного заповідника у 2019 році створено “Парк радянського періоду” – перший державний музей в Україні такого типу. У ньому просто неба зібрані численні скульптури комуністичних діячів. Новостворений парк відкрили у Спідшанському лісі, що за 13 км від міста Путивль на Сумщині. Експонати до музею звозять з Сумської, Полтавської та Чернігівської областей. Схожі парки є і в інших європейських країнах. Їхня мета – переосмислення та вивчення історії. Найбільший такий музей серед країн ЄС створили у Литві, де, крім пам'ятників, представлені й інші атрибути, приміром, туристи мають змогу побачити вагон, у якому відправлялися прибалти до комуністичних концтаборів.

Другим за величиною в Європі є парк радянської доби в Будапешті, де теж зібрані скульптури радянського періоду”, – повідомляється у листі.

“З огляду на це пропоную у

відповідності до листа Міністерства культури України “Щодо створення Музею монументального мистецтва “Парк радянського періоду” за №836/25/15-19 від 15.09.2019 р. з метою уникнення вандалізму та забезпечення європейської практики у цій сфері вжити заходів щодо передачі пам'ятника до філії Державного історико-культурного заповідника у м. Путивлі “Музей монументального мистецтва тоталітарної доби “Парк радянського періоду” в Спідшанському лісі”, – зазначив у зверненні Олег Пустовгар.

Після повномасштабного російського вторгнення з ініціативи Полтавського офісу УІНП на Полтавщині стартував процес очищення публічного символічного простору від топонімів та пам'ятників на честь російського воєначальника Ватутіна. У селі

Катерина ГЛУХОВЦЕВА,
Ірина ГЛУХОВЦЕВА,
Луганськ – Полтава,
Луганське обласне об'єднання
ВУТ “Просвіта”

Мова – космос уяви і світосприйняття (Павло Мовчан про мову)

Павло Мовчан – талановитий український поет, громадський і державний діяч, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, – якому поетичний хист та мистецтво філософського вислову дозволили у своїх публіцистичних статтях вербалізувати й систематизувати думки щодо глибинної сутності мови, слова, постання поетичного тексту, динаміки усного мовлення тощо. Його роздуми, які можна назвати філософсько-психологічними наративами поета і громадянина України, ґрунтуються на особистісних спостереженнях і відчуттях, помножених на власний досвід мистецького шляху, а також узагальнення видатних носіїв мови, літературознавців, філософів. Це симбіоз логічного креативного сприйняття давнього і сьогодишнього українського слова, уболівання за його розвій і функціонування. Що особливо актуалізується в умовах злочинної бандитської війни московщини з метою знищення всього українського. Перш за все – української душі та її українського слова.

Ось чому нині особливої уваги заслуговують його статті, передмови, інтерв'ю, поміщені до збірки “Вертикаль слова” (Київ, 2022, 608 с.), левова частка яких входить до розділу “Спочатку було Слово”. Серед них виділяємо такі: “Мова – явище космічне”, “Відродитися у слові”, “Слово мертве й живе”, “Мова і писемність: категорії вічні”.

Допитливого читача передусім зацікавить назва збірки статей, яку ми вважаємо символічною. Адже у ній закладено шлях розвитку української національної мови. На думку Павла Мовчана, “Українська мова розвивалася по вертикалі, піднімаючись знизу догори, з полюса до еліти. А не навпаки, як російська мова, що розвивалася законодавчо згори донизу” (с. 106). Первинність усного мовлення і вторинність літературного, безперечно, аж ніяк не обмежує функційної можливості сучасної української літературної мови, а лише засвідчує нерозривний зв'язок цих двох форм існування мови та можливість збагачуватися за рахунок цього. Не випадково письменник підкреслює: “Усна мова – це основна мова. З неї, з усності, починається писемність” (с. 108).

Поетичне слово автор як письменник називає вищим станом мови, вертикальним станом душі, бо воно формує її. Слова, що наділені енергією змісту й ритміки, свідчать про духовіднесення, оновлення по вертикалі: “Ритм створює певні мовні вібрації. Але він не обмежує ці змістові фонетичні вібрації. Тому найвибуховішими поетичними текстами є ті, у яких закладена смислова аритмія, що підпорядковує собі ритмічні, а точніше метричні вібрації” (с. 124).

З іншого боку, у назві збірки публіцистичних та літературознавчих праць Павла Мовчана використано ідею античних філософів про чотири стихії (елементи) – воду, землю, вогонь і повітря. Павло Михайлович висловлює припущення, що п'ятою ефірною стихією є мова: “Мова оживляє Світ, вона фокусує в со-

бі енергію світу, тому розслаблення чи активізація того чи того національного організму відбувається через Слово. Мова – це п'ята ефірна стихія, яка облягає національний простір, і зменшення її сфери призводить до утворення своєрідних озонових отворів, через які вривається чорна енергія, що деморалізує народ. Мова є своєрідним синтезом усього національного, фокусом його бачення. Національне Слово – Слово збірне” (с. 52).

По-мовчанівськи мудро, спираючись на дослідження Вільгельма фон Гумбольдта, Олександра Потебні, сучасних вітчизняних і зарубіжних науковців, письменник розглядає мову як феномен, що тісно пов'язаний із культурою, ментальністю народу і відображає його життя.

Павло Мовчан – прихильник гіпотези полігенезу, що пізніше переросла в ностратичну (лат. poster – наш) гіпотезу, за якою людина (і мова) виникла у кількох точках земної кулі. Це дало можливість йому стверджувати, що будь-яка (національна) мова, система слів – це окремий світогляд, нерозривний пов'язаний зі становленням і розвитком конкретного етносу на конкретній території.

Розлогі філософські роздуми письменника передусім позначені тлумаченням поняття *мова*, метафоричними визначеннями його сутності. Реалізує це митець зазвичай з допомогою різних стилістичних фігур, які дають можливість зіставити явища, порівняти їх, віднайти аналогії. У згаданих сентенціях підкреслено:

супільний характер мови: “Мова – це, так би мовити, **колективний погляд на світ**. І все мовне різноманіття, очевидно, зумовлене необхідністю такого різнобачення, а відтак і різнотлумачення” (с. 24);

створення цілим арсеналом засобів неповторної мовної картини світу: “Від цього “р і з н о” залежить **загальне бачення світу, при якому визначається істинне, справжнє про цей світ**. Тому кожна мова – це передусім світова програма, космічне явище, розраховане на далеку перспективу” (с. 24);

особливості комунікування, тобто обміну інформацією (думками, ідеями, фактами), з важливими для досягнення мети групами людей, особами чи особою: “Мова – це своєрідний енергопровід від одного до іншого, від одного до багатьох. Але мова не зводиться лише до комунікативної ролі. Вона постійно промениться. І навіть найдавніші тексти, так званих “мертвих мов”, продовжують випромінювати свою енергію” (с. 35);

зв'язок мови і свідомості, мислення: “...Мова – це не лише говоріння, а й мовчання. Тому ми не лише розмовляємо тією чи тією мовою, а й мовчимо. Мовчимо мовою, утаюючи сокровенне в мовчальному думанні” (с. 48).

Цікавою й дискусійною є думка П. Мовчана про зв'язок мови і антропологічного коду людини. Наразі доведено, що антропологічний код культури – це сукупність образів, засобів біологічного і соціокультурного ха-

рактеру, пов'язаних з певним комплексом стереотипів свідомості окремої людини або групи людей, які виражаються в архетипах, менталітеті, інтелектуальному, моральному і матеріальному житті, у політичній і соціальній організації суспільства, його культурі та цивілізації, транзитному характері і здатності успадковуватися. Тому таким доречним, хоч, може, й не зовсім зрозумілим для пересічного читача є визначення: “Мова – це певним чином і антропологія. Зміна мови не може не позначитися на зміні антропологічного типу. Зменшується обсяг пам'яті, відповідно, зазнають змін і півкулі мозку. Думка м'якне, кволіє, зменшуються електроструми” (с. 42–43).

Відомо, що в мові нерідко залишаються найменування багатьох предметів і явищ, які вимілися цивілізаційними процесами, глобалізаційними явищами. Скажімо, І. Котляревський у своїй “Енеїді” оперує багатьма назвами плахти, хоча нині це слово вже входить до пасивного словникового складу сучасної української мови. Тому цілком слушним вважаємо таке висловлювання письменника: “Мова – весь обсяг нашої народної пам'яті... Власне. Слово і є пам'ять. А пам'ять – це життя. Бо забуття – це смерть” (с. 52).

Тлумачення мови кризь призму користувача також пронизані глибиною авторського бачення й об'єктивною оцінкою креативності мовної особистості. Павло Мовчан відстоює право кожної людини спілкуватися рідною мовою. Він розглядає це як можливість бути самим собою, самовизначитися: “Кожна людина неповторна. Кожна! [Мова] Це свідчення неповторності кожної людської особистості. Це певна запрограмованість людська на самобутність, на самовияв, на незалежність, на свій шлях, а отже, і на рівність із усіма сущими перед небом і землею...” (с. 23).

У наративах про мову звернено увагу на психологічні риси людини, яка втратила зв'язок з рідною мовою в силу якихось обставин та змушена спілкуватися іншою мовою: “...Мова – це передусім психологія. Це, так би мовити, психологічний чинник. Людина, яка втратила свою мову, неповноцінна, вона другорядна порівняно з носієм рідної мови. У неї зовсім відмінна рефлексія, і користується вона, за визначенням І. Франка, “верхньою” свідомістю. Себто її підсвідомість унаслідок асиміляції загальмована, притлумлена” (с. 21).

Висновковою вважаємо тезу, за якою мова – це основа суспільного життя людини, її духовного світу, фундамент світобачення й світосприйняття: “Мова – основа всього. І пониження мовного рівня приводить автоматично до пониження рівня духовного” (с. 46).

Не менш влучні й іскрометні, на наш погляд, тлумачення слова в наративах Павла Мовчана. Розвиваючи положення про те, що мова – явище космічне, публіцист стверджує, що Слово є Богом, бо воно, як і мова, матеріальне й ідеальне водночас. Маю-

чи закріплене за ним значення, що, здебільшого, так чи інакше в ситуації спілкування пов'язано з поняттям про предмет чи явище, яке воно позначає, слово може переосмислюватися, набувати нових відтінків значення, зазнавати конотацій.

Ми вже говорили про те, що публіцистика Павла Мовчана інтертекстуальна, бо позначена використанням цілої низки ідей, гіпотез, цитат відомих учених, передових культурних діячів. Удаючись до тлумачення слова, письменник послуговується лінгвістичним афоризмом Франческо Петрарки, який іменує формулою, що демонструє взаємозалежність Космосу і Логосу: “Слово – перше дзеркало духу, – казав Петрарка, а дух не останній водій слова”. У цій формулі ми бачимо взаємозалежність Космосу і Логосу, моралі й мови, слова і Людини. Залежність ця чітка і не спростована жодними судженнями про безнаціональну науку, техніку та економіку” (с. 45).

Натхненню, не приховуючи свого захоплення, Павло Михайлович говорить про лексичний фон тексту, лінгвокраїнознавчий аспект висловлювання, завдяки якому й виражається в мові ментальність народу: “Російське “звезда” і українське “зірка” – це не одне й те саме, оскільки *зірка* – це і *зір*, і *зрак*, і *жар*, і *зримо*, і *зрілість*, і *зріст*... Якщо русифікований українець ужив слова “звезда”, він звужив смисловий спектр слова до його одиничного значення. Зі слова вивітрилася його **біографія**. Воно втрачає свою глибину, свою повноту і багатомірність. Голограма не вийде з російської “звезди” в українській свідомості” (с. 39).

Наразі в методичній літературі науковці використовують термін *лінгвістичний паспорт слова*, під яким розуміють сукупність свідчень про слово, з допомогою яких здобувач освіти може пізна-

ти етимологію слова, його значення, сполучуваність, частоту вживання в текстах різних стилів тощо. Письменник називає це **біографією слова**, що, наш погляд, більш доцільно і зрозуміліше.

Архетипні слова-символи письменник називає **щільниками мислі**: “Як би не оновлювався поетичний словник, але, є вічні слова, слова – носії важливих поетичних значень, без яких немислимий справжній поетичний словник. Наприклад: “душа”, “життя”, “смерть”, “небо”, “вода”, “сон”. І вся правда, певно, полягає в тому, наскільки насичуються, набувають емоційним змістом згадані вище **щільники мислі**. Тільки тоді, коли ці слова підключені до вічності, відповідно, до високого почуття, тоді вони стають функціонально оновленими” (с. 127).

Поетичне чуття допомагає письменникові-академікови пояснити, як досягається гармонія в мові, де закони граматики й синтаксису зумовлені самим словом, коли слово **не випадає зі своєї орбіти** і не переміщується із одного сузір'я в інше: “Візьмімо, наприклад, слово *стіл* – у ньому є все, що вміщує в себе це поняття. *Стіл* – він стоїть, його застеляють, його заставляють. Чотири кореневі несучі літери: *стіл*. *Стіл* – це особливе місце, освячене духами предків. Для них, для предків, під Новий рік ставиться стіл у червоний кут (на покуття), на стіл – кутя й узвар. Стіл у красному куті. Стіл завжди співвіднесений із внутрішнім виглядом житла, він не повинен бути ні надто високим, ні заниженим. Почуття міри тут чисто інтуїтивне: господар твердо знає, що предмет цей має цілком визначені параметри, і робить його відповідно до власного зросту. До площі помешкання. До розміру сім'ї” (с. 61).

Словам, у яких витримані норми милозвучності, закони

словотворення та слововживання і функціонування. Павло Мовчан протиставляє абрєвіатури, обрєценну лєксику і називає їх словами-пєкучими, словами-пєтворами, словами-вємпірами: “Алє існують мови спєтворєні, слова-пєкучі, слова-пєтвори, слова-вємпіри, які висмоктують людськє енергію, збіднюють таким чином світ, поглинають енергію космічну... Трєба бєоятися таких слів, абрєвіатурних утворєнь, паразитів нашєї свідомості, які вємпіризують світ. Слова ці не мирєносні, а життєзубні. З ними трєба борєтися, прєтиставляючи їм слова духєповні. Хворєба мови — це хворєба світу, це космічний дисбєланс” (с. 39).

Нашє слово, і це не раз він підкрєслє, — це нашє інтєлєктualmente й культурнє багатєство, і ним трєба дорожити: “Слово — свідєк історії, свідєк часу. У Слові починаєтьсє і заврєшуєтьсє життє твоєго народу, твоєго безкєнєчного родєводу, у ньєму починаєтьсє й заврєшуєтьсє духовнє життє Людини. Чєрез Слово пєрєдаєтьсє всє сума досвєду, йєго духовність. Ось чєму нас заворужє давнє піснє, давнїй текст. У них пєрєхрєщуєтьсє емоційна пам’ять усіх суших до Тєбє. Відбуваєтьсє творчий діалєг між Словом давнім і тобою. Вєсь історичний і інтєлєктуальний досвєд та кож у Слові” (с. 51).

У йєго публіцистичних нарєтивах порушєно чимало проблем, яких важко позбєтися чєрез складєні упрєдовж багатьєх рокєв стєрєотипи. Це, зокрєма, мїф про українськє мову як мову сєлянськє, який і в наш час, попри всє, не сила пєрєборєти: “Штучно створєний антагонїзм між мїстом і сєлом постійно ідеєлогічно підживлювавсє: “борєтба з пєрєжитками”. Цєй психєлогічний розкол не вдєаєтьсє подєлати й досі: сєлянин відчуває своє друєгорядність, другєсорєтність у суспільстві, тому й мєва народна позначєна пєвною ушєрбністю. Бути українцєм у сучасному індєустріальному мїсті означає виявляти своє сєлянськєсть...” (с. 27).

Чимало сєнєнцій пїсьмєнника не пєтребують пояснєннєй й обговорєннєй, вони сприймаютьсє як аксієма:

“Пєрєд Словом усі рівні. Слово не субординує й не субординуєтьсє” (с. 35);

“Гноблєння однєї мови іншою — це кричєще порушєння світобудєви. Мєвна дискримінація зумовлює й соціальну, й моральну дискримінацію. Панівна мєва починає субординуватисє” (с. 36);

“Пєстійнє калькування запєзичєних слів не активїзує свідємїсть, мєвне паразитування призводєть до інерції, до творчєї пасивності. Аджє енергія не лишє виходить зі слова, а й ідє до слова” (с. 37);

“Мєва кожного народу — кожного без винятку — пєставала з цілісності буттєя в національній природі. Й національний образ світу є диктатором національної природи. Національна мєва — це, як зазначає відомий лїтературєзнавєць Георгій Гачєв, голєс природи в людині” (с. 108).

Як бачимо, своїм творчим добробком Павло Мовчан доповнює й розширєє існуючі гїпотєзи про виникнєння, функціонування й розвитєк мови, тим бїльшє, що висловлєно це науково-популярним стилєм, у доступній для пєрєсїчного читача формі.

Іван ПРОСЯНИК,
пїсьмєнник

З совїцької лєски кандидати та докторанти й по сьєгодні підспівують цїй безглуздєсті, доводєчи, що слов’яни вєзгалі вторинний етнос, який запєзичував і мову, і культуру, і бойовє мїстєцтво то в греків, то в монголєв, то в татар, то в турків. Найчастішє козаків виводєть чи то від якихось кєчєвих козєгів, чи то від черкєсів, злєскавлюєчєсь їм на глїб стєрїч лишє в 500 рокєв. Хоч щє давньєгрецькє хронїсти нарїкали на вєйєвничєх козєпасів, які влїтку гуртувалєся у вєйськові загони, вправляючєся у бойєвому мїстєцтві, жили таборами без жїнок, нєщадно розєрєзуючи грецькє колонїї. Згадує козаків на Хортїці й вїзантїйський імператор Кєстянтин Баєрянєродний, подорожуючи ранньєкнєжою Україною.

Ось тому ґрунтєвна наукова праця історика Тараса Кєляндрукє “Козаки. Слов’яни прєти орди”, вїдрукувана у лївївськомє видавничстві “Пїрамїда”, докорінно змїнює усталєні стєрїччєми погляди на нашє історїю, нищївно громлячи євроазїйськє-їмперський погляд на виникнєння нашєї держави й козєцтва зокрєма. Автор, вїдвїдавши низку європєйських й азїйських держав, працюючи в унївєрситєтських книгозбїрнях, наводить разуючі факти древніх вїтоків нашєго арїйського, за своїми корєнями, народу. Власних, а не позичєних, традицій, мови, бойєвого мїстєцтва. Вїдрєднєння останнього в Україні сьєгодні спрїчинило шквал брудної лайки, бо це ж вїдрєднєння національного духу, а отжє, й свідомості, бо щє давнї вєйєні-русичі говорили: “Вбити вєрєга — найєснїша жєртва Богєві!” А самє пробуджєння національної свідомості вєрєга і боїтьсєя, підцьковуючи слухняних їм “вчєних” (бо ж українськєю “науковєць”) на власний народ. Аджє “старшєй” спєкійний лишє тоді, коли українєць виступає тяґлом у йєго возі.

Анєкдєтичним фактом розпочинаєтьсє ґрунтєвне дослїджєння авторє: мєвляв, назву козєцького чєвна чайка запєрєжєчї запєзичили з турецького каюк — судно. Хочє означєння цьєго великого судна одностєчєно з нашим і в чєхїв, і в словаків. До того ж, як підтєврєднєння автєнтичності назви, нїс давньєруського чєвна в вигляді чубатєї чайки наведєно в книзі з мїніатюри Рєдзївїлївського лїтопису. Здавалєся б, що щє пєтребно! Дужє вдєло Т. Кєляндрук пєлємізує з істориком

Є Правда правдива, а Є...

“Правда — Нєбєсна істина, і вона одна-єдина. Тож за неправду ти в одвїті пєрєд Нєбєсами” — говорить давнє українськє мудрїсть. Прєтє вїтчїзньєні історїєграфї не тє що минулої, а до вторгнєннєя “старшєво брата” навїть вжє новїтньєї доби, пишучи про минувшину України, дужє далєкі від цїєї істини. Ота бєзьянь, а раптом “старшєй брат” (та він нам навїть не трєюрїдний) натупає, такою товєстою криґєю залєгла в мозковї, що він вїдмєвляєтьсє мїслити суб’єктивно, рабуєючи на доґєду москєвським мїтам. Однєк тєпєр замїсть збєнкрєтулої ідєї “Всємїрнавє каммунїзма” крємлївськє ідєєлогї прєбують втєлюєцїти, найпєрш Українї, а пєтїм і свїтовї, гєсла “Трєтьєво Рїма”, а чи “Євроазїйства”, які, окрїм стоптєних лаптїв та батєга, бїльшє жєдних цїнностєй не мають.

Є. Синїцєю, який у книзі “Пєруновї дїтї” запєвнєає, що українці, в тому числї козаки, не мали своєї флєоти, запєрєчуючи тим самим “Лїтопис Руський”... “Ізєлаєв хїтро бєв спєрєядив на морє чєвни: грєбцї в них бєли нєвїдїмї..., а кєрманчїв бєло двєс — один на носі, другий на кормі; кудї вони хотїли, тудї йшли, не обєртаючї чєвнїв”. А козєцькє десантї, які чи не шєроку пєлили пєрєдмїєстєя Стамбула. Мєжє, вони пєрєлїтали чєрєз Чорнє морє на шарєвєрах, як у мультфїльмах Дахна. До рєчї, слово шарєвєри зовсїм не турецького походжєннєя, як пнєутьсє довести дєякї учьєнїє, а домашнє — скїфськє. І такими прикладєми власної нїжчєвєртєстї книга прєосто рєяснєє.

Напєрїклад, А. Жєлєзнїй у своїй пєсєвдопєрїцї “Пєходжєннєя українськє-росїйськєї двємовності в Україні” прємо пєпа надрїває, сєрдєга, доводєчи, що українськє мєву зїпєсували поляки, щєб вїдїрвати “хєхлїв” від “русєкава мїра”, нєхтєуючи тим, що такі самї слова є в чєськїй, словєцькїй, бїлєруськїй, хорватськїй, сєрбськїй мєвах, мабуть, нє вїдаючи: до сєрєднїх VI стєрїччєя (час аварськєї навєли) ці народи мали спільнї Поднїпрєвськє терєни, а отжє, й спільну мєву. І цєя мєгутнєя мєва пєбутувала вїд Рєйнєу й до Ра (Вєлґи), її знали

всї освїчєні люди ранньєфєодальнєї доби. А росїйськє й українськє мєви разєчє рїзнї за своєю духєвною суттєю. Слово Мати для українцєя свєятє. Москєвїтськє ж Мать — наймєрєзєннїший матюк. І цє справдї росїйськїй народний вїнахїд. Єдиний і нєповторний у свїтї за своєю нищїєстю. “Кєли ти сквєрнословїши — твоїми вєстами говорить Сатана!” — наґєлошує національнє мудрїсть. Ба нї! В Європї є щє один народ-сквєрнослівник — угорцї. Бо ж цє люди з одного корєня й з однєї теритєрїї. Хоч як москєвськє нїбї-їсторїки ставлять Залєсьє до Кєвєва, цє в них вєхєдїть, кєби гєрбатєго до стїни. Створєюєтьсє врєжєннєя, що нашї “учьєнїє” прєосто мєвпєують ту писанину, яку їм підсєвує “старшєй”, чи то нєхтєуючи, а чи бєзьячїсь заґлянути в позасєвєцькє докумєнтї. Напєрїклад, арабськїй мєндрївник IX стєрїччєя аль-Мєсудї називає русїв кузакєна. Подєрєжуючи Індїєю, пїсьмєнник і мєндрївник князь Є. Ухтємськїй у своїй працї писєв: “...нєдарємно в Індєстанї узвїчасно називати кОзаками тємтєшнїх смїлївих кїннїх, а то й навїть пїших вєїнів- рєдґєпєтїв”. Під козакєми маючї на увазі кубаньцїв — нашєдкїв Запєрєжєчї Сїчї.

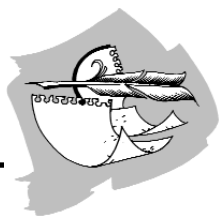
Т. Кєляндрук розґорнєто дає порівнєннєя наших давніх національних бєгів і сучасних нєбожитєлїв Індїї. А вони разєчє сжєжї. А цє підтєврєдує здєґадї вїтчїзньєних акадємїків старєї доби Красуського, Мєрєра, Пєтєбнї, про розсєлєннєя з Поднїпрєвськєї рївнїни арїїв щє в доскїфськє часи на терєни Індїї, Малєї Азїї, Сєрєдзємномор’єя. Тотєжнї бєги Вїшнїй — Вїшну. Яма. Макош. Сварєг і бєг — Творєць Сварєдґєя. Пєрун й Пєрдґєянєя. Автор дужє тонко спєстєрїг подїбнїєсть бойєвих мїстєцтєв індєусїв й запєрїзьких козаків, зґєдєно кубанських пєластунїв, а з цьєго одностєчєно виплєває, що вони дужє давньєго

їндє-арїйськєго корєня, тобто виникли щє задєво до розсєлєннєя з Поднїпрєвськєї рївнїни арїїв. А щєб цє мїстєцтво виникло й розвїнулось, пєтребно бєло мати досить сильнє й значнє вєйськовє осєрєдє хлїборєбськєї держави, яка, на моє гєдкє, існувала туг вжє VI—V тєсяч рокєв до нашєго часу.

Чїльний роздїл працї присвєчєний дєтєльній розвїдцї драґлївєї тєми — походжєннєю самоназвї козакї. Т. Кєляндрук не ставить чїткєї крапкї над “ї”, даючи кїлька вєрсієв, нїбї запрошуючи читача до спївпєрєцї. Однє з них — тї, що ходять з кєсою — чубєм як означєннєм вєйськєвої людини. Вїдомє: кєсу носили нашї опрїшкї, збрєйєвїкї Болґарїї, Сєрбїї, Хорватїї, тї ж індєусї — кшєтрїї, з кєсою збрєжєний Пєрун на Рєдзївїлївськомє лїтописі, князь Свєтєслав носив кєсу — чубєрєчєку. Другє вєрсіє: тї, що бєли озбрєнєні кєсами. Справдї, кєси мали на озбрєннї щє давнї русїчї. Татари сїм тїжнїв (а Кїїв здаєся за 4 днї) не могли вєзяти Кєзєльськ (Чєрнїгївськє князївєство), як на кєсошєню українськє бєґатїрї врївалєся в Батїєвї лєви, вїдтїнаючи нєґи і людєм, і конєям. Чє-тїри тємнїкї-пєлєковдїцї так і нє знайшли своїх синїв сєрєд гїр кєнаючїх трупїв. Трєтїй здєґад: козєк вїд того, що вдєґавєся в шкїрї дїкєї кєзи. Цє за Д. Яворнїцькїм, С. Мїшєцькїм, О. Рїгєльманєм. Усє розкєдєно чїтко, бєз зубєскальєства, ґрунтєуютьсє на історичних фактах прєвїдних науковцїв — як вїтчїзньєних, так і зарубїжєних.

Алє, на моє гєдкє, авторєвї дослїджєннєя особлїво їмпєнує тєма національних єдиноборств. Починаючи з кнєжїх терєнїв і закінчєючи козєцтвом, всєцїль Другєї свїтовєї вїйни. Тєма козєцького пєластєвнєа в совїтськє часи нє прєосто замєвчуєвалєся, а бєла вкрай нєбєзпєчєною, за нєї мєжна бєло отримати в’язничний тєрмін. На тєбє одразу ж ставлєся кєлємо ярєго націоналїста, та щє й буржєазного. Бо самє вони, буржєазнї націоналїстї, назвали своє скаутськє організєцїї “Пєластєм”, впрєводжєючи й вєховуючи молєдзь із суто українєдержавнїцьких позицій. І цєй рєх, хоч і повільно, алє всє-такї шїрїтьсє Україною. А цє й вїбїває ґрунт з-під нїг євроазїйцїв, бо ж і назва, і формєция пїших розвїднїків-пєластунїв чїтко прєстєжєуютьсє лишє у слов’ян і повнїєстю вїдсутнєє в кїннєтнїкїв-кєчєвїкїв.

Сьєгодні в українськомє вєйськє створєюєтьсє єгєрськє підроздїлї. Хоч єгєр нїмєцькєю пєластєн-розвїднїк. Чєго ми цєраємося рїдного? Аджє воно свєятїшє за чужїнєцькє. І бєдє свєятїшє завждї. Та нє лишє у єгєрїв пєтребно запровадити на кєлєнодах кнєжї та козєцькє символї як прємую спєдкєємнїєсть нашєї древнєї держави Русї, а повсєюди, у всїх рєдах вєйськ, що додалє б моральнєї снаґи й стїйкєстї нашим вїтєязєм. І найвїшїй орєдєн держави “Гєрєй України” одностєчєно пєтребно замїнити на “Вїтєязь України”, щєб підкрєслїти цєй історичний зв’язєк.

Усе, крім війни, не важливо, адже війна...

Інтерв'ю з поетом Ігорем Астапенком

Початок повномасштабної війни був серйозним випробуванням для творчих людей. Багато письменників подались до лав тероборони, частина прийняла присягу ЗСУ, а переважна більшість поповнила лави волонтерів. Слово багатьох із них є могутньою зброєю у цій не лише збройній, а й інформаційній війні. Поетичний фронт, як зауважив критик Олег Вергеліс, став настільки сильним, що літерату-

ра переживає сьогодні нову хвилю відродження, адже коли гримлять гармати — музи не мовчать.

Хотілося б сказати про поета, який має чітку життєву позицію: його тексти про війну багатьом відомі через соцмережі, поезію цього молодого автора декламують відомі українські актори. Так, у рамках проекту Національного академічного театру імені Івана Франка “Поезія незламних” Роман Ясіновський читав

поезію “Штаб”, а народний артист України Олександр Форманчук презентував поезію “Істина у війні”.

Ігор Астапенко — український поет, філолог, перекладач. Відомий як прозаїк та автор оригінальних віршів, а також як викладач та спортивний коментатор. Лавреат багатьох конкурсів: видавництва “Смолоскип”, Міжнародного літературного конкурсу “Коронація слова”. Є фундатором Міжнародного поетичного конкурсу “Гайвороння”, модератор літературного майданчика “Літстейдж”. Автор поетичних збірок “Щільник”, “Шампанське-пиво-шампанське”, “Лихотомія”, “Дерева кращі за нас”.

Із початком повномасштабної війни з лютого 2022 року бере активну участь у територіальній обороні Бердичева, захищаючи кордони держави, а також ініціює проведення різних акцій для підтримки українського фронту та ЗСУ.

— Ігоре, скажіть, будь ласка, *бути сучасним письменником — це для вас свідомий вибір, доля чи місія?*

— Я можу сказати, що межа між професійним письменником та просто письменником дуже тонка. Але якщо окреслювати свою позицію щодо цього, то ймовірніше, що це покликання. Також, якщо розцінювати ті реалії, в яких ми наразі перебуваємо, то ще, мабуть, і місія.

— *Враховуючи те, що ви — творча натура і, очевидно, персона з тонкою душевною організацією, цікаво, як ви переживаєте події, в епіцентрі яких опинилися? Чи*

складно було на початку в теробороні?

— Це дуже сумно, але ми всі вже потроху починаємо звикати до реалій сьогодення. Звикати до війни жорстоко. Але в людей є вичерпний ресурс і постійно жити в стані такої напруги — не кожен може витримати. Я знаю людей, які вже не витримали, мають проблеми з психікою. Я так само, як і всі українці, переживаю, намагаюся бути в курсі всіх новин, контролюю і фільтрую інформацію. Але, звичайно, вся навколишня атмосфера тисне на психіку. Я впевнений, що після війни ми ще довго будемо оговтуватися та реабілітовуватися.

— *Чи був якийсь знак, після якого ви вирішили піти до тероборони?*

— Немає жодних знаків. Я військовозобов'язаний громадянин, офіцер запасу — це мій обов'язок. Але тут теж є тонка межа між чоловіками, які служать, та цивільними. У нас дуже багато критики: якщо людина не служить, то вона отримує порцію засудження. Але всі ж повинні зрозуміти, що якщо зараз всі підуть на війну, то економіка просто не витримає. Для того, щоб держава могла забезпечити одного військовослужбовця, потрібно 10 людей в тилу. Військовослужбовці — професійні люди, які навчені знищити ворога та зберегти своє життя.

Тож жодних знаків не було. Був обов'язок. У перші дні війни ми з товаришами пішли копати пісок на кар'єрі, аби зробити блокпост, потім з іншими місце-

вими самі організували блокпост, а далі це все вже продовжилось.

— *Чи можна сказати, що війна в Україні має не лише руйнівний характер, але й певні важливі наслідки для нашої нації?*

— Безумовно. Зараз відбувається, можна сказати, такий собі “націєтворчий” процес. На жаль, є дуже сумні й трагічні події, їх дуже багато: чисельні жертви, багато загиблих, зруйновані цілі міста, зруйнована інфраструктура. Водночас ментально багатьом людям це розплющило очі. Багато людей подивилося на ситуацію під іншим кутом зору, нарешті відхрестилося від ідеї трислов'янської єдності. Дуже добре, що багато людей прозріли, але є люди, яких ця війна нічого не навчила. Хочеться вірити, що до тих людей, до яких не дійшло, дійде пізніше. А якщо не дійде — є відповідні методи боротьби з ними. Я думаю, що після війни кожен вже буде відповідати і буде вже трошки інша мова. Зараз не до цього, зараз найголовніше — захистити свою країну та знищити ворога. Але коли все завершиться і, віримо в те, що завершиться нашою перемогою, дійдуть руки й до тих, хто чинив деструктивні дії всередині країни. Дійдуть руки також до тих, хто продовжує обслуговувати нас у громадських закладах, такі тощо російською мовою. Це лише справа часу.

Інтерв'ю підготували та провели **Діана КАСЬЯН** і **Єгор ЩЕРБАКОВ**, студенти ВСП ОМФ КНУ ім. Тараса Шевченка

Ігор АСТАПЕНКО Липень зими

Істина у війні

усе крім війни не важливо адже війна.
усе крім війни не існує усе війна.
навіть сама війна теж пішла на війну
смерть їй у спину кричить: “я тебе дожену”

істина у війні віриш мені чи ні?
бог дістав із полицки “Україну в огні”.
трохи читав та й кинув. що йому той вогонь.
що йому Україна? справ є і так либонь.

що йому небо над нами? що під тим небом ми?
що там в нещасних сталось наприкінці зими?
боже ти чуєш: ВІЙНА!? чуєш наш скрушений крик?
чуєш бо небо над нами досі ніхто не заклав.

діти що стали янголами не встигли стати людьми
чи встигнуть стати батьками діти цієї війни?
і хто розгрібатиме сніг від вибухів і сирен?
хто буде тягнути пам'ять з переліками імен

людей що від них лишилися хіба що їх імена?
зеленими коридорами в країну іде весна.
іде в камуфляжній формі. з гвинтівкою на плечі.
пускає в ранкове небо птахів ворухкі ключі.

БМП

коли роздавали любов йому просто забули сказати
коли роздавали ненависть він подумав що то любов
і ось він тепер ненавидить усім серцем своїм строкатим
а усі його просять милостині а усі його кличуть бог

він би радий усіх почути і роздати по два-три серця

щоб було де любов тримати про запас як настане час
але він гуляє на цвинтарі між могилами й за інерцією
називає померлих янголами чия доля лиш почалась

називає війну очищенням кулемети йменує квітами
що від них розцвітає кров переціджена до сльози
уважає рятунком смерть бачить нас неодмінно ситими
коли в нас колосок пшениці на родину (а ще ж є пси)

забирає до себе кращих як — здається йому — найгірших
а найгіршим дає патрони рятувати найкращих бо
це життя тільки біль і мука що не вистраждади у вірші
тільки сум і одвічна ненависть (він же думає що любов)

він не винний у цьому всьому винна жінка що йде полоти
в заміноване чорне поле серед ранку що недожив
БМП — розшифровує воїн — “бойова машина піхоти”
БМП — розшифровує мати —
“Боже
Милостивий
Поможи”

Штаб

Саня ніколи не бачив моря. ніколи в житті. уявіть!
у Києві був тільки раз. давно. а Саня уже сорок шість.
я бачу в очах його хвилі і чайок. великий сьайливий маяк.
а Саня ніколи не бачив моря. його позивний — моряк.

Андрюха постійно важко зітхає. вдвляється в свій калаш.
він все життя присвятив заводу і має дай-боже стаж.
тепер заводу нема, розбили. в Андрюху двоє малих.
у нього у вухах дзвенить метал. я чую його, я звук.

у Сірого в роті червона прима. він курить дві пачки в день.
я бачу як страх білосніжним димом виходить з його легень.
він завше мовчить і ховає очі. за місяць ні пари з вуст.
про нього ніхто з нас нічого не знає. лиш те що він білорус.

Івана лиш спробуй назвати Ваня — погрожує і кляне.
як дам зара' — каже — то скрутиться в дулю.
не зліть мужики мене.

Іванові віриш — він хлоп кремезний. кулак — два моїх. ну-ну.
раніше він був охоронцем бази. тепер охоронець сну.

і я з ними п'ятий. стою. вдихаю повітря важке. сире.
боюсь їм зізнатись що пишу вірші. кому вони зараз тре'?
візьмуть не дай бог ще назвуть поетом. мені не на руку це.
кому зараз так ось візьмеш і плюнеш поезією в лице?

у небі літак обперізує сонце сумним візерунком війни.
я мовчки курю і заплющую очі і бачу як п'ятеро ми
гуляємо мирним морським містечком. і спробуй нам хто завадь.
і саня уперше в житті своєму стрибає в солону гладь.

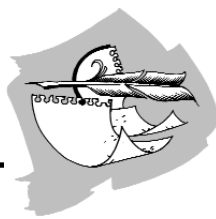
Липень зими

як болить то живий. як живий то є шанс
уціліти в це літо тривог і журби.
як сховається сонце згадайте про нас.
без надриву. без схлинів. а просто як би

ми живі. ми живенькі. живіші за всіх.
і у кожного з нас ще по десять життів.
і якщо смерть приходить до нас на поріг
ми плюємо їй в очі і б'ємо між брів.

і гаряча трава терпить наші тіла.
і натомлена річка приносить води.
і рука побратима збирає з чола
піт (чи кров) як бджола що збирає меду.

не судить мене строго що я вам збрехав
бо ніякого літа насправді нема.
ходить-бродить між нами холодна й глуха
п'ятий місяць нестерпна жорстока зима.

Богдан ДЯЧИШИН,
м. Львів

*Нехай життя – момент
і зложене з моментів,
ми вічність носимо в душі...*

Іван Франко

*Душі померлих – то не ніщо, і
смерть – не всесильна:*

*Тіні, хоч то лише тінь, жар по-
хоронний не йме.*

Секст Проперцій*

Григорій Сковорода стверджував, що жоден мислитель не є таким самотнім, як той, що вчить, роздумує про вічні істини життя: “Це лише гіпотеза, що безсмертя не існує” (Академік Олег Кришталь)... Абсолютна істина – поза нашим розумінням; знаємо частинно, розуміємо частинно і відтворюємо для себе лише частку Абсолюту. Тож розмисли про глобальне будуть безуспішними, якщо не працюватимемо локально над зміною того, що можемо змінити. Праця – не розмисли, а дія, в якій думка веде перед. Нехай ця дія мізерна, але вона наближає нас до розуміння того, що ми здатні робити, крокуючи дорогою пізнання Творця, таїни вічності, незбагненого. Кожен правдивий крок сприяє життєвому поступу. Рухаймося вперед, пам’ятаючи, що інколи слід озирнутися, повернутися до свого “Я”, пересвідчуючись у перспективності обраного шляху. Обираючи дорогу, не обираємо. Дорогу життя дарує нам Бог, а ми вже самостійно її мостимо, утверджуємо своєю працею, трудами цілого життя, бо відстань до мети – велика.

Українці звикли до того, що долю дитині дає мати, її шукають, вишивають, її можна погубити, а можна знайти, як щастя, чого не скажеш про російську “судьбу”, яка сама керує й вирішує, а людина є всього лиш пасивним реципієнтом, як пацієнт під наркозом. Наше життя, події – “від часу і нагоди залежні вони” (Екклєзіяста 9:116) і важкої щоденної праці, для якої народжена людина, щоб любити, вчитися плакати, радіти ділами своїми...

Чи долю людині дарує Бог? “Особливої виразності проблема свободи волі набула в християнській філософії. Якщо Бог все знає і визначає наперед, то свободи волі немає. Але якщо немає свободи волі, то немає і гріха, адже це не людина скоїла гріх, а так Бог передбачив і визначив. Утім, таке розуміння божественного провидіння хибує на те, що приписує Богові людський розум” (Вахтанг Кебуладзе, “Майбутнє, якого ми прагнемо”). Саме так! І я так мислю... Людина приписує Богові земне – це роблять всі релігії світу. Хто заперечить? “О глибино багатства, і премудрості, і знання Божого! ...недослідимі дороги Його” (Послання ап. Павла до римлян 11:33).

Людство втрачає здатність мислити, критично мислити. У книжці “Майбутнє, якого ми прагнемо” (Упорядник і відповідальний редактор Вахтанг Кебуладзе. К.: Темпора, 2020. – 216 с.) Володимир Єрмоленко стверджує: “Просвітницька апокаліптика вказує на те, що людство безнадійно тупіє, ми живемо в епоху тотальної деградації, і людство самоликвідується від триумфу масової глупоти”.

Пам’ятаймо й цю неспростовну істину: “Адже не все, що від людини, є людиною... Примі-

Віра в безсмертя приносить полегкість у стражданні

Фронт духовного спротиву

ром, гинуть люди, – а людськість, на зразок якої створюється людина (Творцем нашим небесним – Б. Д.), залишається, і не завдає їй жодної шкоди те, що ті люди страждають, загивають” (Сенека, “Моральні листи до Люцілія”. Лист LXV)...

Чи є в світі добро і зло, які існують незалежно, чи можна пояснити світ без Бога, чи в театралізованому світі актори-люди здатні щось змінити?

На стелі бібліотеки конгресу США вражають слова поета Попу: “Порядок – перший закон небес”. Тисячі, мільйони людей проходять під ними, хтось, може, й читає їх, але чи розуміє...

Юрій Канигін вважає, що не за горами історична епоха, яку “можна назвати ерою Живого Бога” (“Віхи священної історії”). Так воно чи не так? Адаже виходить: у якомусь часі Бог був мертвим...

Для Бога не існує спрощеного поділу на добро і зло... Пригадується один із трьох законів діалектики “Закон єдності й боротьби протилежностей”. Словники подають таке його тлумачення: “Немає протилежностей без їхньої єдності, немає єдності без протилежностей. Єдність протилежностей відносно тимчасова, боротьба протилежностей абсолютна”... “Усвідомлення цього приводить українців до переконання, що ПЕРЕДУСІМ ТРЕБА ПОКЛАДАТИСЯ У ВСЬОМУ НА ВЛАСНІ СИЛИ. Амбівалентність української, зрештою не тільки української, ментальності має важливе значення для суспільного поступу, оскільки відображає єдність і боротьбу протилежностей як основу розвитку” (Захара І. С., “Українська філософія”). Стати цілісним – це об’єднати те, що помилково роз’єднали – добро і зло.

Віра – річ індивідуальна. Віра – це цілісний комплекс наших знань і розуміння не бачених очима об’єктів; це те, що немож-

ливо цілісно сприйняти з допомогою наших п’яти органів сприйняття навколишнього світу, до кінця зрозуміти й осмислити: “Власне, у сфері духовно-практичного знання в наочно-образній формі зафіксовано суто людський, персоніфікований образ світу, наповнений вірою, сумнівами, прозріннями, емоціями й інтуїцією, здогадками, ідеями та ідеалами, прагненнями й оцінками” (В. П. Мельник, “Філософія. Наука. Техніка”), бо “... віра – то підстава сподіваного, доказ небаченого” (Послання ап. Павла до євреїв 11:1).

“Бог є Дух...” (Євангеліє від Івана 4:24а). У книжці Мічіо Кайку “Фізика майбутнього” є розділ “Нанотехнології” (Все з нічого?); за Луї Пастером, – “Значення безмежно малого безмежно велике”. Вчені дійшли висновку, що ідеальний вакуум володіє колосальною енергією. Як її освоїти? Чи може її задіяти Той, що створив усе і всіх?! Чи здатні ми це бодай зрозуміти? “Через те докази існування Бога є не природничонауковими доказами, а чимось значно більшим” (Манфред Лютц, “Блеф! Фальсифікація світу”). Бога не бачимо, АЛЕ БАЧИМО ЙОГО ТВОРИВО!!! Що це?

Чи усвідомлюємо глибинну сутність Бога? Люди переважно не схильні до осмислення незбагненого і живуть усталеними думками, традиціями й обрядами, яких перетворили на обрядовірство. Думання виснажує, втомлює... Чи готові ми осмислити інформацію для думання?

Бог немає ні початку, ні кінця. Ми ж – пилинка пилинки і живемо момент моменту в цьому незбагненому, нескінченному світі! У Всесвіті чотириста мільярдів галактик, у кожній – сто мільярдів зірок...

Курт Гедель (1906–1978) був математиком, логіком і філософом науки. Найбільш відоме досягнення Геделя – це сформульовані і доведені ним теореми про

неповноту, опубліковані в 1931 році. Першу згадує з глибини свого розуміння Вадим Скуратівський у післямові про Паскалеві “Думки” (“Блез Паскаль і його “Думки”). У кн. Блез Паскаль. Думки. /Пер. з фр. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА. 2009. – 704 с.). В ній йдеться про те, що ми не спроможні пізнати світ, не вийшовши за межі системи в якій живемо. Якщо існує кінець Всесвіту, то за ним – початок...

Чи був момент життя землян, коли любов була в усьому! Коли? Можливо – це було тоді, коли Адам із Євою ще трималися за руки?.. Коли ще люди трималися за руки... Були щасливі. Щастя – це коли хтось думає про нас, молиться за нас і поєднаний з нашим серцем невидимою духовною ниткою життя... Живімо духовним життям, не думаймо про тлінне – мозок людини формує світ, який навколо нас, світ живого, світ безсмертної ідеї... Віра в нескертність душі (духу) допомагає нам жити і долати труднощі буття.

Живемо у вічності і правда провадить нас до вічності. Правдою мислити, діє людина, правдою все перемагає, бо правда – Бог: “– Бо смерть, Михайле, то є смерть. Душа, хоч вона безсмертна, але нелегко їй розлучатися із смертним тілом... Смерть велике таїнство, Михайле... Дивне таїнство...” І це – книжка Андрія Содомори “Усміх речей” про світ речей, який ми втратили, але зберегли в пам’яті...

Але ж світ людського буття... Ліна Костенко каже устами героїні зі свого роману “Записки українського самашедшого”: “На цій землі головне набутися разом...” Набутися разом. Дуже містка думка! “Якби з ким сісти хліба з’їсти, / Промовить слово, то воно б...” (Тарас Шевченко)...

*І коли відлетять журавлі,
ой коли відлетять ненароком,
стане враз недосяжно високим
небо нашої долі – землі.*

(Богдан Смоляк, “Словник мовчання”)

Шукаємо істини, прихистку в Бога – сльоза зволожує, полум’ям пече, немов у паливні наші серця, бо ж дочок, синів зродили до борні: “Сльоза – пекуча у калини, / А кров – кипуча у синів” (Ольга Яворська, “Сльоза-живиця”) звивають до нас “Ога et laboga (молись і трудись), бо “логіка – це не логіка” (“Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO”. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. – 567 с.). Такі парадокси життя. Науковці стверджують, що “У підвалинах наукового пізнання укорінена установка на абсолютну відкритість істин, які, щоправда не одразу і не всі “даються” людині. Але це – тільки питання часу” (В. П. Мельник, “Філософія. Наука. Техніка”). Сумнівні думки. Знання наші відносні і такими залишаться вічно. Творець приховав від нас прийдешнє і багато чого з теперішнього: “Знаю те, що нічого не знаю” (Сократ)...

*Коли я дивлюся на розп’яття
в самоті тужливій і безлюдній,
то мені душа говорить,
що Спаситель із хреста свого
й на хвилинку не сходить...*

(Михайло Ситник. У статті Тараса Салиги, “...Важким я колосом устану із грудки рідної землі...” – “Українська літературна газета”, № 1 [293] від 15 січня 2021 року).

“Закон і справедливість – дві речі, які Бог з’єднав, а людина роз’єднала” (Чарльз Калєб Колтон). Що посіяло людство – те й пожинає. Якби ж людство прочитало б хоча Нагірну проповідь Ісуса Христа (всього п’ять сторінок тексту Євангелія від Матвія, 5–7 розділи: В Біблії 1523 сторінки): “Ваше слово хай буде: “так-так”, “ні-ні”. А що більше над це, то те від лукавого” (5:37). Чи розуміємо ми глибинний зміст цієї настанови? Я ж думаю, що рідне слово українською мовою мусить зорити правдою, щоб будити народ зі сну небуття.

Плачуть зорі над Україною, здригається по сей день небо, омита материнською, батьківською, дитячою, любові-кохання сльозою-живицею: “І в сльозах є якась насолода. Сльізьми й повниться вкрай, слізьми й виводиться біль” (Овідій). Сонце сходить і заходить, що ж йому до нас – дихає земля весною, літом: “Лікуюсь словом від сльози” (Ольга Яворська, “Сльоза-живиця”) і вірою, що Бог з’єднає те, що людина роз’єднала... “Хто зна, чи те, що називаємо життям, не є смертю, а що називаємо смертю – життям” (Євріпід). Споконвіку це питання опановує людську свідомість. Усіх нас жахає мовчання безмежних теренів часопростору, ми змагаємо, не відаючи, що там, що там...

Часто буває, що ми повторюємо закарбоване в пам’яті – щоденні думки-діалоги зі своїм “Я”. Людина ж так далеко відійшла від Божих законів, що мислителям неможливо висунувати всеохоплюючу формулу щастя. Гадаю, що має право на життя й така думка щодо повноти щастя – це коли не стається того, чого не мало би статися... ВІРИМО, що з Україною, її синами і дочками не стається ТОГО, ЧОГО НЕ МАЛО БИ СТАТИСЯ.

*Проперцій Секст (бл. 50 до н.е. – 15 і 2 до н.е.) – римський елегійний поет.

Едуард ОВЧАРЕНКО

Дві наймелодійніші мови

Національна оперета України запросила на атмосферний вечір вишуканої салонної музики, що відбувся у “Музичній вітальні” в колі провідних виконавців театру. Чарівний спів – “bel canto” – притаманний не лише італійському, а й українському мелосу. У концерті пролунали відомі твори Вінченцо Белліні, Гаetano Доніцетті, Джоаккіно Россіні, Миколи Лисенка, Володимира Стеценка, Григорія Алчевського та інших українських й італійських композиторів.

— Цей концерт у нас планувався на великій сцені, з великим оркестром, — розповів музичний керівник проекту, заслужений діяч мистецтв України Сергій ДІДОК. — Загалом ідею цього проекту приніс диригент нашого театру Святослав Литвиненко. В одному з інтерв'ю Бориса Олійника він почув такі слова: “Український мелос дуже співзвучний з італійським бельканто”. Ці слова і стали ідеєю нашого проекту. Ми пригнули показати, що українські та італійські пісні багато в чому споріднені.

Над створенням програми концерту працювали протягом десяти днів. На жаль, деякі солісти, які б могли взяти участь у цьому концерті, сьогодні не в Україні. А деякі нещодавно повернулися. Наприклад, Олена Арбузова, яка була в Польщі і встигла стати учасницею нашого концерту.

За п'ять днів до проведення цього концерту розпочався повноцінний репетиційний процес. Деякі твори звучали під супровід роялю у виконанні нашого концертмейстера, заслуженої артистки України Анни Полішук і в складі тріо — крім Анни Полішук, це Тетяна Івашенко (скрипка) та Олена Малиновська (віолончель). Репертуар обирали за пропозиціями наших солістів. Вони мають у своєму репертуарі твори дотичні до італійського бельканто, або українські пісні.

У концерті взяли участь шість виконавців. Це прекрасні тенори — заслужений артист України Володимир Одринський і Олександр Возняк, баритон Максим Гара і сопрано — заслужені артистки України Валерія Туліс, Олена Арбузова і Тамара Ходакова.

Власне програма складалася з трьох невеликих блоків. Перший — від Клавдіо Монтеверді до Россіні. Це був період зародження бельканто. Після цього блоку звучав “Вальс” Левка Ревуцького у виконанні нашого кларнетиста Олександра Горбунова. Наступний блок — неаполітанські пісні, які дуже популярні у світі. І третій — безпосередньо українські пісні. На деякі з цих творів я зробив аранжування.

Нещодавно повернувся з Відня, де ми дали два концерти. Спільний концерт з угорськими виконавцями, всесвітньо відомим скрипалем Василем Попадюком та Національним заслуженим академічним ансамблем танцю України імені Павла Вірського, що відбувся у Konzerthaus. А другий концерт пройшов в одному з прекрасних театрів Відня Volksoper Wien, з їхнім чудовим оркестром. Зібрані кошти передаємо на потреби Збройних сил України, намагаємося тримати культурний фронт.

Якщо все складеться добре, то у вересні запустимо велику сцену. Левову часту репертуару в перші місяці складатимуть концерти, переважно це буде український репертуар. Ми й до цього активно пропагували українське мистецтво, практично всі наші вистави виконувалися українською мовою.

Була ідея запустити перший український мюзикл за “Тигроловами” Івана Багряного. Вже написана музика. Це мала б бути світова прем'єра. Сподіваємося втілити цей задум у наступному сезоні. Також у планах на наступний сезон “Сільва”. А ще мають бути наші найпопулярніші концертні програми: “Вечір мюзик-

лу”, “Вечір вальсу”, “Штраус у опереті”, “Різдвяні зустрічі”.

“Летюча миша” в минулому році ще йшла російською мовою, але вже з українськими субтитрами. Думаю, що перекладемо її українською мовою. Можливо оголошимо конкурс на кращий український переклад.

Усі ми зараз працюємо на одну ідею, аби підтримати Збройні сили України і нашого глядача. Дуже сподіваємося, що зможемо зробити гастрольний тур країнами Європи, під час якого могли б зібрати кошти для нашої армії”.

А ось що розповіли про концерт його учасники:

Тамара ХОДАКОВА, заслужена артистка України:

— Взяти участь у цьому концерті мені запропонував головний диригент нашого театру Сергій Дідок. Моєю ідеєю було виконати старовинну арію “Ти це знаєш” Дж. Тореллі. Вона не так часто звучить в Україні. Але, як на мене, це абсолютно достойний твір для виконання, просто фантастична музика. “Кому потрібна циганка” Дж. Паїзіелло та А. Паріотті у нас теж звучить рідко. Але по реакції зали я зрозуміла, що публіка потребує саме такої музики. А арію Лаурети з опери Дж. Пуччіні “Джанні Скіккі” запропонував заспівати Сергій Дідок, аби порадувати гостей знайомою мелодією. З Максимом Гарою виконала українську народну пісню “Місяць на небі”. До цього ми вже співали разом, але раніше це були естрадні пісні. А такий дует у нас вперше.

Зізнаюся, зараз дуже важко співати. І навіть не настільки складно підтримувати форму фізично, як психологічний стан. Але глядача не мають цікавити наші проблеми. У цьому й полягає складність професії актора. Ти повинен виходити до людей і намагатися зробити для них свято, аби вони хоча б трохи відволіклися від своїх проблем і перенеслися в іншу реальність.

Це вже мій третій виступ з по-

чатку війни. До цього була участь у концерті до Дня Києва у Київській опері (Київському муніципальному академічному театрі опери та балету для дітей та юнацтва) та сольний концерт “Закохана душа” у Національній опереті України. Ідея концерту “Закохана душа” виникла два роки тому, а можливість втілити її в життя з'явилася саме зараз. Це був особливий концерт. Звучали уривки з мюзиклів, зарубіжна естрада. Серед виконуваних творів як відомі пісні, так і ті, що раніше не звучали в Україні. Цей камерний концерт я б назвала квартирником. Як на мене, він вийшов сімейним і теплим. Я співала про душу, про кохання, про почуття, про все те, чого нам усім сьогодні так не вистачає. Дуже вдячна концертмейстеру Тетяні Полішук.

Олена АРБУЗОВА, заслужена артистка України:

— У цей нелегкий час керівництво театру намагається робити нові проекти-концерти, що набувають великої популярності у глядачів. Програма складалася з італійських арій, італійських пісень, дуетів італійських композиторів епохи бароко, а також творів українських композиторів.

Українські пісні та романси викликали особливу зацікавленість публіки, люди люблять своє рідне слово, рідну мову, а останнім часом більший інтерес у них викликають твори українських композиторів.

Разом з незрівнянною Валерією Туліс ми виконали два дуети з творів Монтеверді та народну пісню “Ой на Івана на Купала”. Також я заспівала чуттєво-проникливий романс на музику Г. Алчевського “Душа се конвалія ніжна” та каватину Лінди ді Шамуні з однойменної опери Г. Доніцетті.

За кілька репетицій програма була готова. Публіка гаряче зустрічала своїх улюбленців та надзвичайно душевно вітала кожного учасника концерту. Маю на-

дію, що у мирний час блакитна вітальня продовжуватиме запрошувати глядачів на нові програми театру. У мене є безліч ідей, як створити цікаві проекти та подарувати людям якомога більше позитивних емоцій, краси, казкових звуків, чудового виконання.

Сьогодні більшість людей перебуває у стані стресу, актори — не виняток. Співати в Україні не легко психологічно. Відчуваєш біль, страх, який “вітає у повітрі”. Три місяці я жила в Польщі та Угорщині, мала змогу там виступати, тому є з чим порівнювати. Але я впевнена, що у нас все буде гаразд і ми обов'язково переможемо.

Валерія ТУЛІС, заслужена артистка України:

— Ідея концерту належить корифею нашого Театру — Maestro Святославу Литвиненку, а реалізацію всіх творчих задумів, вибір та складання остаточної програми з сотні запропонованих артистами творів, аранжування деяких під потрібний склад музикантів, навіть роль ведучого, взяв на себе наш головний диригент, Maestro Сергій Дідок.

Доволі складно передати словами свої відчуття під час концерту. Плачемо і співаємо, по-іншому поки не виходить. Дуже важко виходити на сцену, коли країна щоденно, цілодобово здригається від новин, коли серед воїнів є наші артисти, за яких молимося... З іншого боку, не маємо права не співати, бо вони там заради того, щоб ми мали змогу тут підтримати людей так, як можемо. І якщо хоч на мить ми змогли подарувати людям спокій, надію, жагу до життя — це для нас найбільша винагорода. У цей нелегкий час всі ми навчилися цінувати кожен мить життя, все більше людям дорого найпростіші речі — дитячий сміх, лагідна і гірка посмішка батьків, мовчазні і гарячі обійми колег, щира, дивовижна і прекрасна музика...

Свого часу Олена Арбузова запропонувала заспівати дуетом,

я з задоволенням підтримала цю ідею, бо ми обидві “азартні” у музиці! За пару років вже маємо декілька різноманітних програм, бо нам цікаво творити на сцені разом, хоча в житті ми як дві протилежні планети. Але обидві легкі на підйом і з радістю шукаємо щось нове, чі ідемо з концертами зі вже співаною програмою. Олена має багато ідей, значну частину з них вже втілено в життя в Національній опереті та поза межами театру, але деякі ще очікують своєї черги та свого глядача...

Це вже мій не перший виступ у воєнний час. 28 та 29 травня ми продовжили наш “найстрашніший” сезон концертом “З Україною в серці”. А потім невеликим складом артистів Національної оперети України поїхали у Відень з концертами на підтримку України. Це були виступи у знаних на увесь світ віденських театрах. Ми раді мати можливість допомогти Україні, нашим Героям-рятівникам, нашим людям. До речі, навіть просто поговорити з тими, для кого ця війна-лише телевізійний репортаж з далекої країни, це теж цінно... Знати, що світ небайдужий до України і розказати правдиву інформацію про все, що відбувається — це вже немало.

Максим ГАРА, соліст-вокаліст театру:

— У концерті потрібно було поєднати українську та італійську стилістику. Ми намагалися показати, що дві мови мають схожі риси. Запропонували багато творів. Разом вирішували, що оберемо до концерту.

Я заспівав пісню “Повернення до Соренто”. Вперше почув цей твір у виконанні Лучано Паваротті, коли мені було шість років. Почав його копіювати. Можливо через цю пісню полюбив оперу і класичну музику взагалі.

А “Санта Лючіо”, яку теж виконував у концерті, спершу загрев на фортепіано, коли навчався у музичній школі, а вже потім заспівав. Цього разу виконував її разом з Володимиром Одринським. Я працюю в Національній опереті чотири з половиною роки, а Володя прийшов до театру значно раніше. Ми з ним відразу здружилися, знайшли спільну мову. Неодноразово виступали разом.

З Тамарою Ходаковою виконував пісню “Місяць на небі”. З нею вперше разом виступали в мюзиклі “Доріан Грей”. Там вона грала мою маму. Відразу знайшли контакт на інтуїтивному рівні. Не потрібно було навіть довго репетирувати.

Під час цього концерту були зовсім інші емоції ніж до війни. Наші хлопці нас захищають на передовій. Ми теж не можемо бути осторонь. Нам потрібно підтримати рідну культуру. Коли виходиш на сцену, коли дивишся на глядачів, то все по-іншому і в публіки, і у виконавців. Бачив, як у людей “горять” очі, вони скучили за мистецтвом. А нам було важко виходити на сцену. Мали таке хвилювання, наче виступаємо вперше.

Дуже задоволений концертом, своїми колегами, отримав величезне задоволення від того, як нас сприйняли глядачі. Отже, ми не даремно це робили. Змогли донести до людей частку своєї душі. Усі вокалісти виступали на високому професійному рівні.

Хотів би подякувати скрипальці Тетяні Івашенко, віолончелістці Олені Малиновській та концертмейстеру Анні Полішук, а також музичному керівнику проекту Сергію Дідку.

Владислав Єрко: “Я досі вчуся малювати”

Ярослава РІЗНИКОВА

Так сталося, що корінний киянин Владислав до семи років виховувався у бабусі в селі Пірнів, що на Десні. Там і було закладено його життєве й творче підґрунтя. “Мене всі любили, я всіх любив, не було поганих або злих людей, навколо бігали кури, коти, всяка живність, воно все було шалено красивим і цікавим. Вражень щодня було стільки, що не впхати в голову”, — згадує художник.

Потім переїхав до Києва, де, як згадує ювіляр, мама дуже сумно сказала: “Якщо ти хочеш, щоб тебе не вважали селюком і дивилися нормально, то мушиш спілкуватися російською”. Це були тогочасні київські реалії. Тоді, щоб бути справді українським патріотом, треба було бути дуже мужньою людиною. Поряд зі мною таких людей було двоє чи троє — вони розмовляли українською мовою, були справжніми інтелектуалами.

Незважаючи на те, що хлопець малював змалечку, у дитинстві йому не вистачало сміливості думати, що він може стати художником. Закінчивши школу, він налаштувався стати звичайним радянським робітником — будівником комунізму. Але заводські реалії, стосунки та пиятика в колективі настільки злякали його, що він все-таки, зрештою, вступив до Торгівельного училища на факультет “Декоратор-оформлювач вітрин”, де, за словами Єрка, два роки навчався “писати цінники та будувати піраміди з консервних банок”.

Потім була армія та п’ять років навчання в Українському поліграфічному інституті ім. Івана Федорова, де займався плакатом. Вже на другому курсі він отримав першу міжнародну премію, а на третьому — став членом Спільки художників.

Він довчився до кінця, але диплом не захистив, мотивуючи це невідповідністю рівня викладання. “Я знав, що відбувається у світі, бачив каталоги з книжкових чи плакатних виставок, бачив свій рівень і розумів, чим він кращий за рівень тричі заслужених-перезаслужених художників”, — розповідає Єрко в одному з інтерв’ю.

Ще поруч була Художня академія, куди він часто бігав до своїх друзів і ловив іншу атмосферу, інший рівень. Там постійно хтось тобі щось відкривав у живописі, для кожного було справою честі підтягнутися до рівня товариша, студенти між собою ділилися набутими знаннями, навичками. Саме цього й прагла душа молодого художника — пошуку себе, своєї манери письма, активної самореалізації, долання внутрішніх та зовнішніх бар’єрів.

А бар’єрів тих в радянські ча-

Владислав Єрко — легендарний ілюстратор, чиїми роботами захоплюються малеча й дорослі, визначний майстер української книжкової графіки, лише одна участь якого у створенні книги гарантує її успіх, незалежно від тексту.

си, до яких у Єрка ставлення вкрай негативне, було вдосталь! “Кінець сімдесятих-вісімдесяти роки, то це взагалі зона порожнечі, обмеженості й неймовірного несмаку. Я не зла людина, але я настільки не любив і не люблю совок, радянські видавництва з їх старими крабами-редакторами!...” — ділиться спогадами художник, згадуючи як за надуманим приводом була відхилена видавництвом “Веселка” його курсова робота після першого курсу.

На початку 90-х зовнішні цензори шезли — одні вже пішли, інші ще не з’явилися, і кожен художник мав змогу самовисловлюватися і чинити як вважав за потрібне. Однак не кожен зміг витримати тиск історичних подій, соціальних, ідеологічних потрясінь та депресивності економічного життя.

На той час у Владислава Єрка

вже була сім’я, і хоча питання матеріального благополуччя стояло досить гостро, він все ж вирішив не кидати професію ілюстратора задля пошуку іншого заробітку. “У мене було завжди відчуття, що якщо я відірвусь від того, чим займаюся, на рік або на два, то вже ніколи не повернуся — як деякі мої друзі...”

І, незважаючи на відсутність диплому, талант Єрка пробивав собі дорогу — поступово з’явилась велика кількість замовлень на ілюстрування як дитячої книжки, так і літератури для дорослих — і це виявилось єдиним, чого він насправді прагнув. “Найкраще, що може бути у світі, — це сидіти під лампочкою і малювати якусь ілюстрацію. А потім наступну, наступну... Час від часу я пробував зайнятися якимись вільними жанрами, але щоразу повертався до ілюстрації. Це

просто необхідність. Я — тільки ілюстратор, і не більше. Це природа, гени, біохімія чи ще щось — знаю лише, що воно моє”, — твердить він.

Нині його репутація серед видавців фантастично висока, шанувальників свого таланту має стільки, що йому може позаздрити будь-який інший митець, та й повагою колег також анітрохи не обділений. Але до цього часу він

постійно працює над собою: “Я досі вчуся малювати, і мені це учнівство, що затягнулося, дуже подобається. Я відчуваю, що я потрошку змінююся...”, — каже графік і додає, що митцю завжди хочеться бути найкращим, намалювати так, аби його роботою зацікавилися.

Книги з ілюстраціями Владислава Єрка вийшли у 19 країнах світу, майже всі вони були відзначені різноманітними преміями.

Найбільшим визнанням і популярністю серед його робіт користуються ілюстрації до українського видання серії книг Джоан Роулінг про Гаррі Поттера, до серії романів Карлоса Кастанеди та Пауло Коельо (ілюстрації до книг Коельо видавництво “Софія” навіть випустило окремим альбомом, пояснюючи це тим, що “при багаторазовому збільшенні в ілюстраціях Єрка проступають все нові й нові деталі”).

“Снігова королева” Андерсена з ілюстраціями художника, випущена видавництвом “А-Ба-Ба-Га-Ла-Ма-Га”, завоювала Гран-прі на Всеукраїнському конкурсі “Книжка року-2000”. У 2005 р. вона вийшла англійською мовою двома виданнями і увійшла до трійки кращих різдвяних продажів у Великобританії, а у США одержала титул “Найкраща дитяча книжка-2006”, а також медаль Фонду Андерсена.

2004 року ілюстрована Єрком книга “Казки Туманного Альбіону” цього ж видавництва здобула перемогу на Всеукраїнському конкурсі “Книжка року”. У 2008 році оформлений ним новий український переклад трагедії Шекспіра “Гамлет” Юрія Андруховича, що став першою дорослою книгою “А-Ба-Ба-Га-Ла-Ма-Га”, був удостоєний Гран-прі Львівського Форуму видавців.

Взагалі співпраця з цим найстарішим дитячим видавництвом незалежної України і його очільником Іваном Малковичем стала для художника знаковою — тут він проілюстрував понад 15 книг. “Але Малкович — не лише мій видавець, а й хороший друг і навіть хрещений батько. І вдруге українською мовою я почав спілкуватися саме після знайомства з Малковичем. До того ж я не знайшов іншої людини, яка б настільки підживлювала мене, а я — його”, — ділиться художник.

Крім добрих друзів, шасливим Владислава Єрка робить безліч простих речей — музика, гарний фільм, спілкування з рідними, а головне — можливість творити. Саме це, на переконання художника, може захистити і врятувати абсолютно від усього. І таке ставлення до життя просочується у всі його роботи, зчитується глядачем та наповнює серця світлом і передчуттям дива.

Едуард ОВЧАРЕНКО
Фото Олександра БЕЛЕНЬКОГО

Музика і війна

У Півдні Культури в центрі столиці театр “Маскам Рад” представив нову моновиставу “Трубач” за однойменною п’єсою однієї з засновниць та беззмінної керівниці цього театру Інни Гончарової. Герой спектаклю, роль якого виконує Петро Миронов (він же й режисер-постановник), як і багато наших співвітчизників, потрапив на війну. І втратив на ній своїх колег...

Насправді Трубач не просто виконавець. Він закінчив композиторський факультет консерваторії. Він — справжній Творець, його народжено творити, а не вбивати. Тому Трубач навіть на війні шукає формулу Гармонії — “гармонії війни”. І це має стати справжньою “бомбою” у музиці та введе його на пік музичного Олімпу. Втім, Трубач поступово починає усвідомлювати, що формули гармонії війни не існує. Проте вихід є завжди, і віра, надія та любов ніколи не полишають людину. П’єса і вистава створені на основі реальних подій. Під час оборони Маріуполя командир бригади змушений був задіяти у боях як основний, так і допоміжний склад бригади, в тому числі весь склад її духового оркестру.

— Про те, що серед захисників “Азов-стали” були кухарі і весь склад оркестру, я прочитала у соціальних мережах, — згадує авторка п’єси **Інна ГОНЧАРОВА**. — Фраза про це “зачепила за живе” і дала поштовх для написання п’єси. Адже творча людина покликана творити, її важко уявити бійцем, якому доводиться брати в руки зброю. Писала п’єсу не про війну, а про людину на війні. Писала про кохання до жінки, про любов до музики. А любов, на моє переконання, — це все наше життя.

Роботу над п’єсою закінчила 2 червня, а 31 липня відбувся прем’єрний показ. Звісно, будемо показувати виставу неодноразово, хоча сьогодні глядачі активніше ходять на комедії, щоб хоч трохи відволіктися від важких воєнних реалій.

Наш театр, чи не єдиний у Києві, почав грати ще в березні, коли під містом стояли російські війська. Останні дев’ять років театр “Маскам Рад” грав свої вистави у музеї “Київська фортеця”. Проте музей від початку війни не працює через те, що розташований поблизу військового шпиталю, тому ми не можемо там грати. Спершу грали в укритті, часто під час повітряних тривог. Можливо, саме пережиті в березні емоції послужили фундаментом для емоційної складової п’єси “Трубач”.

З самого початку я заклала думку, що в тексті все буде обертатися навколо музики. Але як саме це зробити? Рішення прийшло у травні, коли я у театральних справах перебувала в Кракові. Під час прогулянки ніби з неба на мене зійшло, що все має обертатися навколо звуків війни “бух-бух” і “бах-бах”, у яких герой шукає музичну гармонію. Фінал я залишила відкритим. Адже всі ми віримо в Перемогу, але ніхто не знає, як насправді розвиватимуться події.

Це вже четверта вистава за моєю п’єсою, яку поставив Петро Миронов. До цього були “Гримерка”, де він виступив співрежисером (вистава “Вір, сподівайся, кохай!”), “Льотчик і троянда” та “Чайка, не Чехов” (вистава “П’янке одкровення”). У усіх трьох попередніх постановках грає-

мо з Петром разом. А п’єсу “Трубач” відразу писала як моновиставу. Хоча її можна поставити і на трьох або чотирьох дійових осіб. Маю намір написати за цим сюжетом кіносценарій, де вже буде багато персонажів.

Петро дав мені свої нові вірші, які я використала у п’єсі. Тому коли роботу над твором було завершено, то саме він його прочитав чи не першим. У той же день сказав, що хоче поставити виставу.

Вважаю, що вийшла класна робота. Хоча творчий процес триває. На певному етапі текст стає частиною актора, актор і його герой стають одним цілим. Але для цього потрібен обмін емоціями між актором і глядачами. Наступну виставу ми вже граємо з тими глядацькими емоціями, які взяли від глядачів сьогодні. Думаю, що са-

ме від цього колообігу вистава з кожним показом стає більш насиченою, більш глибокою...

Зараз я пишу нову п’єсу — про Олександра Македонського. Але постаті самого Олександра там не буде — події відбуватимуться вже після смерті імператора. Тут також йтиметься про природу війни, про те, що всі імперії, рано чи пізно, гинуть.

Паралельно з театром я активно займаюся кіно — як документальним, так і художнім. З 2 березня ми почали документувати на камеру воєнні події. Маємо матеріал для кількох повнометражних фільмів, пов’язаних темою війни — у різних ракурсах. Прем’єру одного з фільмів (спільна робота з американською кіностудією) очікуємо у вересні. Також у виробництві кілька стрічок про Київ під час війни. Одна з них має робочу назву “Київ — місто для людей”.

— Усі ми поєднані цією війною, поєднані надією, — продовжив актор і режисер **Петро МИРОНОВ**. — Адже війну неможливо пройти без надії. Також цей шлях неможливо пройти без кохання. Це я побачив у п’єсі, саме тому відразу після її прочитання захотів над нею працювати. Мені цікаво грати в цій виставі тому, що вона про кохання, душу, про те, що не можна вбивати в кожному з нас людину.

Працювати над виставою спочатку було складно, бо я не граю на жодному музичному інструменті і не співаю. А вистава про музиканта. Отож, найважче було зробити саме ритмічний малюнок цієї вистави.

Самої музики у виставі немає. Бо якщо брати музику, то треба записувати і вибухи, і стрілянину. До речі, мені пропонували таке тло. Але наша вистава про тишу, це головна її тема. І саме на тлі цієї тиші, як на півці, я виписую долі людей, про яких розповідаю.

Вже тепер можу сказати, що мені несоромно за свою роботу. Наразі не знаю, над чим працюватиму далі. Але маю бажання наступного разу запропонувати глядачеві щось радісне, веселе, адже нам так бракує позитиву.

СЛОВО Просвіти

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА»
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АНОНС

До уваги читачів “Слова Просвіти”!

Переглянути і завантажити всі цьогорічні номери газети “Слово Просвіти” в pdf-форматі можна у Вікісховищі за посиланням:

https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Slovo_Prosvity_2022

Перейти до pdf-архіву попередніх років можна, скориставшись спеціальним навігаційним шаблоном, що розміщений над файлами в категорії Вікісховища.

Потрапити в архів “СП” на Вікісховищі можна також зі сторінки “Слово Просвіти” у Вікіпедії. Посилання на нього розміщене в інформаційному шаблоні в правій частині сторінки.

Засновник:
Всеукраїнське
товариство “Просвіта”
імені Тараса Шевченка
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 4066
від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор
Павло МОВЧАН

Відповідальна за випуск
Любов ГОЛОТА

Редколегія
**Любов ГОЛОТА (голова),
Павло МОВЧАН,
Микола ТИМОШИК,
Георгій ФІЛІПЧУК**

Відповідальний секретар
Ірина ШЕВЧУК

Відділ культури
Едуард ОВЧАРЕНКО
279-39-55

Літературна редакторка
Галина ДАЦЮК
Коректорка
Олена ГЛУШКО

Комп’ютерна верстка
Ірина ШЕВЧУК
Черговий редактор
Едуард ОВЧАРЕНКО

Бухгалтерія
279-41-46

Адреса редакції:
**вул. Хрещатик, 10-Б,
м. Київ, 01001**

E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
<http://slovo-prosvity.org>
<http://prosvitanews.org.ua>

Надруковано в ТОВ “Мега-Поліграф”,
04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 3.

Редакція залишає за собою право
редагування та скорочення текстів.
Редакція не завжди поділяє
погляди своїх авторів.
При використанні наших публікацій
посилання на “Слово Просвіти”
обов’язкове.

Індекс газети
“Слово Просвіти” — 30617

Листування з читачами —
тільки на сторінках газети.
Відповідальність за достовірність
інформації несуть автори.

